

Буковинський Вісник

державної служби та
місцевого самоврядування

Офіційна хроніка

Державне управління

Місьцеве самоврядування

Наукова думка

Перепідготовка та
підвищення кваліфікації

Статистика, факти, події

Засновник

Чернівецький регіональний центр
перепідготовки та підвищення кваліфікації
працівників органів державної влади,
органів місцевого самоврядування,
державних підприємств,
установ та організацій

Рішенням Національної ради України з питань
телебачення і радіомовлення від 28.12.2023 р.
№1994 «Буковинський вісник державної служби
та місцевого самоврядування» зареєстровано
суб'єктом у сфері онлайн-медіа, внесено до
Реєстру суб'єктів у сфері онлайн-медіа та
присвоєно ідентифікатор R40-02410

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

голова: ЯРМИСТИЙ М. В., директор Чернівецького
регіонального центру підвищення
кваліфікації, кандидат наук з державного управління;
заступник голови: ГАКМАН С.М., заступник директо-
ра Чернівецького регіонального центру підвищення
кваліфікації, кандидат історичних наук;
відповідальний секретар: ХАЛАВКА Л.В.,
завідувач редакції Чернівецького регіонального
центру підвищення кваліфікації
члени редакційної колегії:
БАБ'ЮК І.О., координатор партнерства «Український На
родний Дім у Чернівцях»;
БОСТАН С.І., директор департаменту соціально-
економічного розвитку та стратегічного планування
Чернівецької міської ради, кандидат політичних наук;
ГУЦУЛЯК І.Г., доцент кафедри історії та культури української
мови Чернівецького національного університету ім.
Ю.Федьковича, кандидат філологічних наук;
ЖИТАРЮК Н.Г., заступник начальника Міжрегіонального
управління НАДС у Чернівецькій, Івано-Франківській та
Тернопільській областях;
КРУГЛАШОВ А. М., завідувач кафедри політології та держав
ного управління Чернівецького національного
університету ім. Ю. Федьковича, доктор політичних наук;
МАЛЬКО Н.Б., виконавчий директор Асоціації органів
місцевого самоврядування Чернівецької області «Агенція
розвитку громад Буковини»;
НЕЧАЄВА-ЮРІЙЧУК Н.В., докторант кафедри політології та
державного управління Чернівецького національного
університету ім.Ю.Федьковича, кандидат історичних
наук;

ПАВЛЮК М.В., заступник голови Чернівецької обласної
ради, кандидат політичних наук;
РОТАР Н.Ю., професор кафедри політології та державного
управління Чернівецького національного університету
ім. Ю.Федьковича, доктор політичних наук;
СМОЛДИРЕВА Т.П., асистент кафедри журналістики
філологічного факультету Чернівецького національного
університету ім. Ю.Федьковича;
ФІСАНОВ В.П., завідувач кафедри міжнародної
інформації Чернівецького національного університету
ім. Ю. Федьковича, доктор історичних наук, професор;

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

58001, Чернівці,
вул.Поповича, 2, 4 поверх, к.17
Тел/факс: (0372) 552903
E-mail: cprkww@gmail.com

Редакція зберігає за собою право скорочува
ти й редагувати подані текстові оригінали. Жур
нал може друкувати матеріали, не поділяючи
думки автора. Статті не рецензуються та не повер
таються. За точність наведених даних
відповідають автори. Передрук матеріалів –
тільки з дозволу редакції.
Періодичність виходу журналу – 4 номери на рік

жовтень-грудень 2024

У номері:

Державне управління та державна служба

Руслан Запаранюк: Реалізація плану стійкості у Чернівецькій області.....	3
Альона Атаманюк: Відбулося суттєве зростання за надходженням коштів у зведений бюджет.....	4
Тетяна Гаган: Підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування в умовах правового режиму воєнного стану.....	13

Місьцеве самоврядування

Марія Цуркан, Наталія Балавлюк: Кожна громада індивідуальна і має свою «родзинку».....	16
Голови громад Чернівецької області ділилися досвідом стійкості з молодоськими колегами.....	22
Віктор Прутяну: Основне завдання для Кишинєва на сьогодні – підвищити рівень стійкості.....	23
Місьцеве самоврядування – фактор стійкості демократії в Україні в умовах війни.....	25
3 Днем Місьцевого самоврядування: вітання з фронту.....	26
Анатолій Круглашов: Місьцеве самоврядування в умовах війни.....	27
Територіальні громади: Дайджест.....	28

Європейська інтеграція, транскордонне співробітництво

Зиновій Бройде: Розпочинаємо рух.....	34
Чернівецьку область з офіційним візитом відвідувала Посол Європейського Союзу в Україні Катаріна Матернова.....	48

Наукова думка

Валентина Підгірна: Сучасний стан та перспективи розвитку туристичного потенціалу Чернівецької області.....	49
---	----

Підвищення кваліфікації

Чернівецький Регіональний центр підвищення кваліфікації: Результати роботи у 2024 році.....	51
---	----

Громадянське суспільство

Пам'ятні дати жовтня-грудня.....	55
----------------------------------	----

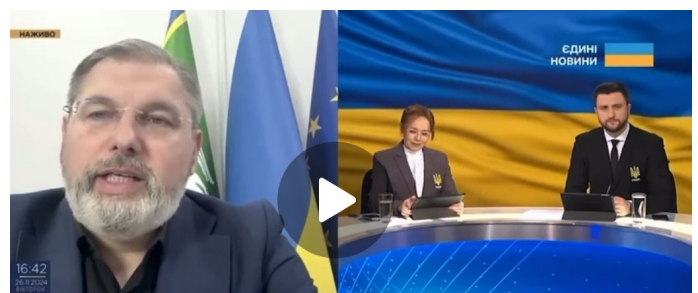
РУСЛАН ЗАПАРАНЮК: РЕАЛІЗАЦІЯ ПЛАНУ СТІЙКОСТІ У ЧЕРНІВЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ

«План внутрішньої стійкості, який Президент України представив народу – це абсолютно вчасний і логічний план, який стосується зміцнення нашої держави в усіх сферах. Томукожна область, кожна громада повинна максимально долучитися до цього плану, щоб ми спільно досягли бажаного результату, а головне – справедливої перемоги над ворогом. Найважливіша роль Чернівецької області на цьому шляху – бути міцними, згуртованими для наших Збройних Сил та надійною опорою для внутрішньо переміщених осіб, для релокованого бізнесу і для економіки держави», – на цьому наголосив Начальник Чернівецької обласної військової адміністрації Руслан Запаранюк в інтерв'ю телеканалу «Рада».

«Багато тисяч наших буковинців захищають державу на передовій, починаючи ще з 2014 року. У нас надзвичайно сильний волонтерський рух, є мережа міжнародних організацій, які всебічно допомагають і армії, і внутрішньо переміщеним особам. Враховуючи, що Чернівецька область є прикордонною, це унікальна можливість для того, щоб ми нарощували економіку нашої держави, і вже зараз успішно втілюємо багато економічних програм для підтримки та розвитку і області, і держави загалом. Активно співпрацюємо з багатьма нашими європейськими партнерами, з громадами-партнерами, з нашими румунськими,

молдовськими сусідами. Так само ведеться співпраця з Польщею, Чехією, Словаччиною, Францією, Німеччиною і багатьма іншими європейськими партнерами. Зараз розпочали активну діяльність зі Сполученими Штатами Америки, з Канадою.

Це якраз стосується внутрішньої стійкості і зміцнення, побудови нових економічних зв'язків і підтримки. Можна ще додати, що за весь цей період повномасштабного вторгнення на підтримку ЗСУ область спрямувала майже 800 млн грн. Якщо ми говоримо про 2024 рік, то це близько 200 млн грн. Окрім того, як тилова область ми збільшили надходження до державного бюджету всіх рівнів. У 2023 році порівняно з 2021 роком у нас відбулося зростання більше ніж у два рази. Активно підтримуємо місцевий бізнес, впроваджені декілька нових програм, зокрема «Доступні кредити», «Є Робота». Я думаю, що наша активна позиція відчутна в рамках загальнодержавної позиції, і бізнес, завдячуючи підтримці держави, активно розвивається і працює над розбудовою нашої економіки», – зазначив Руслан Запаранюк

РОМАН ГРЕБА – ЗАСТУПНИК НАЧАЛЬНИКА ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

5 грудня на посаду заступника начальника Чернівецької обласної військової адміністрації призначено Романа Гребу, – інформує пресслужба ОВА. Він займатиметься напрямами освіти, молоді та спорту, куль-

тури тощо. Роман Греба закінчив Національну юридичну академію імені Ярослава Мудрого за спеціальністю «Правознавство», є кандидатом наук з державного управління.

АЛЬОНА АТАМАНЮК

перша заступниця начальника
Чернівецької обласної військової
адміністрації

ВІДБУЛОСЯ СУТТЄВЕ ЗРОСТАННЯ ЗА НАДХОДЖЕННЯМ КОШТІВ У ЗВЕДЕНИЙ БЮДЖЕТ

Про спроможні громади, економіку області, житло та роботу для внутрішньо переміщених осіб, будівництво євроколії та інші питання розповіла в інтерв'ю для «Суспільного Чернівці» перша заступниця начальника Чернівецької обласної військової адміністрації Альона Атаманюк (Адаптовано до текстового формату)

У Чернівецькій області є 52 громади і з них лише п'ять є спроможними. На Вашу думку, чи може змінитися ситуація, щоб їх стало більше?

20 територіальних громад, за даними ULEAD, можна вважати фінансовоспроможними або з помірною фінансовою спроможністю. На сьогодні є, звичайно, територіальні громади які суттєво відстають по фінансах, є територіальні громади, які недостатньо активні в пошуку і залученні інвестицій, і є територіальні громади, які навіть не мають спеціалістів у напрямку економіки – тих, хто міг би займатися пошуком цих інвесторів, щоб бути більш фінансовоспроможними.

Це можливо змінити виключно за рахунок декількох складових. Отримувати більше надходження податків можливо або завдяки бізнесу, якщо відбуватиметься його зростання; у випадку, якщо відбуватиметься також і детінізація, тому що є частина бізнесу, яка не повною мірою сплачує всі податки, і де не всі працівники офіційно працевлаштовані. Ну і, звичайно, третя складова частина – це залучення інвестицій на територію територіальної громади, тобто нових підприємств, які можуть відкрити ви-

робництво.

Насправді все залежить від громади – від тих людей, які є в керівництві, від депутатського корпусу. На сьогодні, звичайно, говорити про інвестиції з-за кордону складніше, але говорити про внутрішні інвестиції ми абсолютно можемо, тому що чимало українських підприємств і місцевих підприємств, незважаючи на період війни, розширюються. У нас є приклади, коли, наприклад, на території області з початку військових дій відкрито два сухих порти – до того в області їх взагалі не було. З одного боку, це, звичайно, була вимушена необхідність, але фактично 25 підприємств задіяні в процесі перевалювання продукції до портів Румунії, до портів Європи.

Те, що спроможних громад може бути більше, є перспективою якого часу?

Щоб отримати результат по фінансовій складовій, то потрібен хоча б рік або два роки плідної роботи територіальної громади. Саме по собі нічого змінитися не може, громада повинна рухатись в двох напрямках: з одного боку, мова йде про збільшення дохідної частини, з іншого боку, мова повин-

на йти про аналіз діючих видатків, адже не завжди і видатки також оптимізовані. Є громади, в яких ми бачимо, що вони дійсно максимально оптимізували видатки, але у них проблематика з дохідною складовою.

Про які громади йдеться?

Це різні громади. Якщо ми говоримо про гірські території, наприклад, Усть-Путильську, Конятинську громади, то у них, фактично, видаткова частина на сьогодні максимально оптимізована, штатні розписи максимально відповідають нормативним.

В минулому році з'явилася можливість додаткового надходження коштів в бюджет через мінімальне податкове зобов'язання. Звичайно, в першу чергу, це робота податкової, але паралельно це робота і територіальної громади. І у нас були громади-лідери, які отримали і п'ять, і шість мільйонів.

Є громади, які повинні ще пройти чимало складових із проведення нормативної грошової оцінки земельних ділянок – вони будуть отримувати і більші надходження по і по платі по землю, і рентній платі.

Якщо працювати активно, то насправді це може бути і швидше, тому що наприклад, у нас зараз в одній з територіальних громад буде відкриватись підприємство на 300 працівників. Коли це підприємство запрацює повноцінно, то громада автоматично стане набагато краще себе почувати фінансово. Відповідно, для цієї громади в наступному році ситуація по фінансах значно покращиться, але ключове завжди – це знайти такого інвестора. Наприклад, в минулому році частина приватного бізнесу, який є на території Великокучурівської громади, розширила свої потужності, добрали додатково 80 працівників, і, фактично, за рахунок цього територіальна громада також відчула цей плюс одразу по бюджету. Планується запуск одного з сухих портів до кінця осені, і це також важливий проект, тому що будуть створені додатково нові робочі місця.

Що робити, якщо голова громади бездіяльний? Який тут механізм, і чи є він, щоб на це впливати?

Насправді це складна ситуація, є дійсно громади, у яких ситуацію не так легко і не так швидко можливо змінити. Навіть коли ми говоримо про створення нових бізнесів, у першу чергу всі будуть дивитися на можливості залучення персоналу, і шанс відкрити бізнес в Чернівцях або в територіальних громадах, наближених до міста Чернівці, звичайно більший, ніж, наприклад, в Селятинській чи в Конятинській територіальних громадах. Фактично, в цих громадах дійсно складніше говорити про залучення інвестора ззовні, але ми ніколи не говоримо про те, що не може створити бізнес людина, яка проживає вже на території цієї територіальної громади, або бізнес, який на поточний момент вже функціонує, не може розширитися.

Зважаючи на те, що це гірські регіони, тут особлива специфіка.

Про них я говорю саме з позиції того, що це гірські регіони, і в першу чергу, все ж таки, є віддаленість від міста Чернівці. Ну і, звичайно, це момент наявності трудового ресурсу, тому що в будь-якому випадку, навіть якщо би було бажання створити підприємство на тисячу чоловік в Селятині, перше питання, з яким би там стикнулися, це те, що стільки людей взяти на роботу вони б там просто не змогли.

Якщо на місці менеджмент не може знайти або інвесторів, або не зацікавлений в пошуку інвесторів, це питання насправді може мати декількох складових. Ми говоримо про те, що є не тільки голова громади, заступник голови громади і виконавчий комітет. Насправді ми говоримо про те, що є і депутатський корпус. Ми зі свого боку, допомагаємо громадам, де бачимо «просідання» ситуації по фінансах. Гірській території зараз одні з тих, у кого фінансова ситуація найбільш складна. Фактично всі громади колишнього Путильського району на сьогодні декларують нестачу

коштів до кінця року. Відповідно, ми можемо говорити про ці бюджети як дійсно нестабільні і які потребують додаткових надходжень – це однозначно.

Тобто коли на місцях є якісь проблеми, то військова адміністрація на це реагує?

Ми їм допомагаємо. В даній ситуації, якщо ми говоримо про фінанси, звичайно, бюджети розподілені чітко. Але в той же час, коли ми бачимо, що територіальна громада, зі свого боку, «не витягує» фінансові показники, ми допомагаємо їм у форматі навчання, допомоги і підтримки, а інколи і звернень на рівень центральних органів виконавчої влади з характеристикою ситуації, яка є в територіальних громадах, щоб розглянути можливість якось компенсувати цю диспропорцію на рівні кожної територіальної громади. Був період навіть в цьому році, коли у нас близько десяти громад показували ситуацію, що їм, можливо, не вистачатиме коштів на виплати заробітних плат і на фінансування інших поточних видатків, але в процесі або знайшли певний формат, здійснили перевиконання бюджету, або оптимізували якісь видатки чи зрозуміли, що їх можна перенести на наступний період, а не витратити кошти в цьому році.

Ви можете назвати ці громади, де, все ж таки, неефективний менеджмент?

Насправді я би не хотіла в даній ситуації зараз озвучувати, де саме неефективний менеджмент. Питання не завжди тільки в одному голові громади, одна людина ніколи не вирішує – все це результат роботи команди.

Як гірські громади області можуть заробляти більше?

В цих територіальних громадах були зустрічі з представниками бізнесу, ми спілкувалися з головами громад. Вони аналізують повністю ситуацію по пайових землях і ведуть комунікацію зі своїм бізнесом для того, щоби збільшити надход-

ження і в частині оплати за землю. Наприклад, одна з важливих складових частин у даних територіальних громад – це надходження рентної плати від лісових угідь, адже це все ж таки гірські території і у них від 60 до 70% території покрито лісами. А на сьогодні вони отримують не надто великі надходження і рентної, і спеціальної плати за використання лісових ресурсів. Ми від себе подавали пропозиції на центральні органи виконавчої влади, відповідно зараз відбувається процес формування бюджету на 2025 рік і лише десь через місяць-півтора буде чітко зрозуміло, чи, можливо, розглянуть додатково питання, щоб для таких територіальних громад або виділити додатково варіанти субвенції, або змінити формулу нарахування базової дотації, аби вони могли отримувати додаткові надходження все ж таки з державного бюджету.

Яка співпраця ОВА з румуномовними громадами?

Формат роботи і взаємодії з усіма громадами однаковий. Зараз відбувається процес формування академічних ліцеїв і у нас передбачено в проекті плану щодо їх створення і декілька академічних ліцеїв з румунською мовою, є декілька змішаного формату.

Чи співпрацює ТЦК з громадами?

Якщо говорити про мобілізацію, то це, звичайно, безпосередньо питання ТЦК, і ТЦК в першу чергу отримує завдання і ті показники, які вони повинні виконувати за напрямком мобілізації. У них відбувається взаємодія і комунікація з територіальними громадами, адже оповіщення військовозобов'язаних здійснює саме територіальна громада.

Чи піднімаєте Ви питання, як до мобілізаційних процесів мають долучати представників місцевого самоврядування?

Насправді я би це питання не комунікувала, тому що я не заступник з оборонного блоку,

який може більш коректно відповісти на це питання. Насправді ТЦК має право проводити відповідну роботу з територіальними громадами, і якщо бачить недостатню активність або незалученість територіальної громади, того чи іншого голови територіальної громади до виконання завдань мобілізації, вони мають право дійсно надавати такі протоколи.

Чи відомо, хто буде заступником?

На поточний момент Руслан Васильович визначається з заступником, який буде відповідати за оборонний блок.

Із питань, яке цікавить людей: чи залежать мобілізаційні процеси від кількості населення в нашій області і чи дійсно у Чернівецькій області мобілізація більша, ніж в інших областях?

Повірте, що не буває просто так, що планові показники ставляться однакові на всі області. Звичайно, враховується кількість військовозобов'язаних чоловіків, які є на території кожної області, які є на території кожної територіальної громади. Населення, наприклад, Чернівецької області і населення Київської області однозначно між собою неспівставні, тому, звичайно, не могла би йти мова про те, що однаковий план в Чернівецькій області і однаковий план в Київській області.

Йдеться більше про коментарі, що у Чернівецькій області набагато потужніше і сильніше відбувається мобілізація, ніж в інших регіонах.

Насправді в кожній області є відчуття у суспільства, що мобілізація саме в їхньому регіоні є більшою або сильнішою, ніж в інших регіонах. Насправді про такі складові абсолютно не можна говорити, тому що ТЦК все ж таки підпорядковуються Збройним Силам України, командувачам сухопутних військ і, відповідно, ними аналізується ситуація вся по всій Україні, тому ситуації, що може бути одна мобілізація на якихось певних умовах в

Чернівецькій області і зовсім інша, умовно, в Закарпатській області, звичайно, не може бути.

А що Ви думаєте як посадовець про про конфлікти і нібито побиття в приміщеннях ТЦК, порушення прав людей тощо?

Насправді важливо реагувати на такі моменти, коментарі чи від народного депутата, чи від представників громадськості про те, що відбуваються якісь протизаконні дії. ТЦК одразу зі свого боку надає коментарі, щоб було розуміння, чи дійсно інформація підтверджується, чи вона спростовується. Досить часто виникають питання, коли людина потрапляє в ТЦК і в подальшому направляється на огляд військово-лікарської комісії, де визнають, наприклад, що вона може служити, хоча є впевненість, що вона служити не може. Якщо є конкретне звернення щодо висновку військово-лікарської комісії, його повністю переглядають. Крім того, структура пробудована таким чином, що якщо є непогодження з висновком ВЛК, є, ВЛК обласного рівня, яке може підтвердити або спростувати, чи зроблено правильно висновок, чи ні. На сьогодні, якщо ми говоримо про всі ці звернення, які є в пресі, про коментарі – по жодному з таких випадків у нас підтвердження помилок не було.

Серед напрямків, які Ви куруєте, є, зокрема, фінансовий, економічний. Які топ-три фінансові проблеми у нашій області Ви побачили, коли обійняли посаду?

Перший момент, який я побачила в бюджетах територіальних громад, це те, що більшість коштів направляються виключно на виплати заробітних плат, на оплати комунальних послуг. Фактично не закладено коштів на розвиток – і це найбільша проблема, тому що ніколи не буде хороших показників, якщо не вкладати кошти в розвиток.

Друга складова частина – це те, що насправді є ще достатньо внутрішнього

потенціалу для збільшення надходжень в бюджети, але над цим повинен працювати спільно і бізнес. Треба чітко розуміти, що насправді неможливо в період військових дій не сплачувати податки і мати неофіційних працівників – я би також прирівнювала це до найвищої проблеми. І третя складова – це, напевно, все ж таки, відсутність бачення в бюджетах на перспективу. Переважною мірою бюджети сформовані у форматі виключно бачення одного періоду, без перспективи, що буде в цій громаді через 5-10 років.

Ось за цими трьома пунктами що конкретно вдалося змінити?

Якщо говорити загалом про область, то, звичайно, за надходженням коштів у зведений бюджет відбулося зростання досить суттєве. У 2023 році у нас митними органами було направлено в державний бюджет коштів на 150% приблизно більше, аніж в попередні періоди. В цьому році, наприклад, в середньому перевиконання бюджетів іде на 21-22% у порівнянні з минулим роком до аналогічних цифр, тобто відбувається динаміка зростання в цілому. Є декілька територіальних громад, які все ж таки збільшили достатньо суттєво свої надходження і на сьогоднішні можемо говорити про те, що вони фінансово стабільні. Мені подобається Новодністровська територіальна громада, як вони рухаються і по бюджету, і по видатках і загалом по всіх складових. Треблечанська громада в минулому році мала просто феєричне зростання за рахунок сплати акцизного податку, і вони насправді змогли направити чимало коштів на розвиток. В Хотинській, Вижницькій Чернівецькій територіальних громадах бізнес, зокрема чимало релокованих підприємств, дав суттєвий поштовх для зростання по бюджетах.

Як область готується до опалювального сезону, чи стають громади енергонезалежними?

Якщо ми говоримо про напрямок медицини, то, наприклад, десь найближчим ча-

сом воно завершиться. Відбувається монтаж сонячних панелей в Хотинській лікарні, ці кошти вони отримали в рамках грантового проекту, і це дозволить безпосередньо забезпечити енергонезалежність закладу. Сокирянська лікарня на поточний момент вже має узгоджене рішення і готова до монтажу сонячних панелей. Вони планують встановити 100 кВт потужностей, дві сонячні панелі по 50 кВт. Частина з них вони фінансували за рахунок кредитних коштів, частину планують реалізувати в рамках ЕСКО-механізму. Кіцманська лікарня на поточний момент також в рамках ЕСКО-механізму розглядає можливість встановлення сонячних панелей. Частина закладів була запропонована нами Міністерству охорони здоров'я для можливості встановлення сонячних панелей, фактично, на поточний момент є погодження щодо закладів первинної медицини на встановлення сонячних панелей за кошти міжнародних організацій і по п'яти закладах запит наш розглядається в міністерстві щодо можливості виділення їм сонячних панелей для забезпечення максимально енергонезалежністю. В минулому році ми отримували від міжнародних організацій надпотужні генератори, у нас є близько 20 надпотужних генераторів, де ми говоримо про потужність від 0,9 до 1,5 мегават потужності. Насправді для рівня територіальної громади, якщо буде найскладніша ситуація, такий генератор дозволить заживити більшість будівель, які є на території. Якщо ми говоримо про заклади освіти, охорони здоров'я, то кожен із закладів має генератори.

Нещодавно Буковина прийняла переселенців з Донецької області і ми бачимо що ці евакуації тривають. Якими у нас є можливості, щоб продовжувати приймати людей, скільки місць для тимчасового перебування переселенців об'лаштували в області?

Ми зараз прийняли три евакуаційних поїзди з Донецької області, але люди перебували також самостійно.

Були дні, коли в місця для тимчасового проживання за один день поселилося 40 людей. На сьогодні в місцях тимчасового проживання у нас наявні близько 300 місць, на які можна додатково приймати людей або в рамках евакуації, або в рамках самостійного поселення, але при цьому ми працюємо над створенням додаткових можливостей із розміщення людей в місця тимчасового проживання. Також аналізуємо, чи є люди, які проживають в місцях тимчасового проживання більш тривалий час, адже ці місця в першу чергу створені для того, щоб людина мала час на адаптацію, інтеграцію і самостійний пошук житла. У нас навіть є програми з міжнародними організаціями, які допомагають на перших пів року здійснити оплату оренди житла, для того щоб людина змогла адаптуватися, отримати достатні джерела доходів, нормальну заробітну плату і тоді могла самостійно оплачувати цю оренду. У нас на сьогодні є 73 місця тимчасового проживання в області, і це третій показник в Україні за кількістю створених таких закладів. Зараз в місцях тимчасового проживання мешкає близько 3 000 чоловік, загалом внутрішньо переміщених осіб офіційно у нас на сьогодні близько 80 000 проживає на території області.

Ми говоримо не лише про те, що люди приїхали, побули і поїхали назад, хоча такі приклади теж є. Ми говоримо про те, що люди не просто адаптовуються – вони інтегруються в життя, тому вже треба говорити довші перспективи. Як військова адміністрація працює із питанням житла?

На сьогодні в області реалізовується декілька проєктів по довготривалому житлу. Це проєкт з Міжнародною організацією з міграції, в рамках якого на території Чернівецької громади буде побудовано дві багатоповерхівки, і на території Хотинської громади відбудеться перебудова Центру крові на 49 житлових квартир, а також буде побудовано три будинки модульного типу

– багатоповерхові будинки, в яких зможуть проживати внутрішньопереміщені особи. Крім того, у нас є спільний проєкт з IFC (Міжнародна Фінансова Корпорація – ред.) – це структура Світового банку, і в рамках цього проєкту на території області відбудуватиметься ремонт семи приміщень для розміщення внутрішньо переміщених осіб. Відповідно планується, що за рахунок цього буде створено близько 900 місць місця для проживання внутрішньо переміщених осіб.

Про яку перспективу йдеться?

На поточний момент, якщо йдеться про проєкт з IFC, ми говоримо про вересень 2025 року – це кінцевий термін, який згідно з угодою визначений як час на завершення ремонтних робіт.

А щодо об'єктів, які планують реконструювати, ми тут говоримо виключно про міжнародну підтримку?

В минулому році ми робили частину ремонтів і за рахунок коштів обласного бюджету. Але, звичайно, і територіальні громади можуть спрямовувати частину коштів свого бюджету на створення приміщень для внутрішньопереміщених осіб.

Чи є конкретні вимоги?

Насправді чітко визначеного нормативу, скільки з бюджету кожної територіальної громади мало б спрямовуватись на підтримку ВПО, немає – кожен приймає такі рішення в рамках своїх можливостей. Зараз у нас також одне з довготривалих рішень – це проєкт з Червоним Хрестом, він реалізується на території Вижницької територіальної громади і в його рамках будуть побудовані 40 модульних будинків.

Чи йдеться ще і про врахування енергонезалежності?

По кожному об'єкту ситуація різна. Наприклад, коли ми говоримо про модульні будинки, які будуть в Чорногузах, то там по кожному будинку передбачається енергоне-

залежність, тобто окремі котли, альтернативні джерела енергозабезпечення, щоб ці будинки функціонували індивідуально і незалежно ні від чого іншого. На території інших територіальних громад це враховується в проекті, але зважаючи на те, що частина проектів ще оформляється документально, ми зможемо сказати про всі складові уже після затвердження і після початку робіт.

Про який

На поточний момент вже відбувається заливка фундаментів, розкладка на місцевості, підготовка всіх робіт. Модульні будинки виготовляються, і ми плануємо, що якщо погодні умови будуть сприяти, що цей проект зможемо реалізувати ще в цьому році, і можна буде говорити про те, щоб заселяти туди внутрішньо переміщених осіб.

Ви кажете про те, що в області зараз є приблизно 80 000 переселенців. Чи правда, що частина поїхала через те, що в громадах немає роботи?

Насправді на поточний момент у нас є чимало вакансій. За інформацією, яку ми регулярно отримуємо від центру зайнятості, у нас завжди відкрито понад 500 вакансій. Ми розуміємо, що на поточний момент чимало організацій працює не тільки з центром зайнятості, але й розміщує інформацію щодо вакансій на доступних сайтах, тому сказати, що люди виїжджали через те, що не змогли знайти роботу, як на мене, не зовсім коректно. За даними останнього аналізу, який ми робили по місцях тимчасового проживання, було працевлаштовано 37% від людей працездатного віку, тобто насправді можливостей для працевлаштувань достатньо. Далі все залежить від людини, від бажання піти працювати, від здатності швидко адаптуватися. Насправді на сьогодні у нас є чимало підприємств, які звертаються з тим, що вони хочуть релокуватись на територію області або повністю створили підприємство «з нуля» і їм потрібна допомога, щоб вони могли максимально короткі терміни знайти

людей.

Яка ситуація з релокованими підприємствами і скільки їх поїхало з області?

До нас офіційно перемістились 120 підприємств – цета цифра, яка у нас фігурувала, понад 80 підприємств на поточний момент залишилися в області, назад поверталися, в основному, тільки підприємства з Київської області, але теж далеко не всі. Є підприємства як, наприклад, Neverdark: вони релокувались до нас також з Київської області, але тут отримали додаткові можливості для розвитку, знайшли нових партнерів, нових покупців з Європи, і на сьогоднішні залишилися на території Чернівецької області. Вони додатково створюють ще один бізнес на території Київської області, але це підприємство знаходиться у нас, успішно розвивається і зростає.

Те, що в нас є такі релоковані підприємства, як загалом впливає на економіку в регіоні?

Це, звичайно, позитивний момент для нас, тому що на них додатково працюють не тільки люди, які були релоковані разом з підприємством, але й буковинці. Якщо брати останні цифри, то релоковані підприємства на території області сплатили понад 50 млн грн податків – а це додаткові надходження в бюджети територіальних громад і, аналогічно, до державного бюджету. Якщо говоримо про іншу складову, то люди офіційно отримують хорошу заробітну плату, вони мають більшу купівельну спроможність, можуть купити в наших магазинах більше продукції і, відповідно, їхній рівень життя також зростає.

Які галузі у Чернівецькій області є передовими?

Якщо говорити загалом про економіку, то у нас найбільший вплив – це агронапрямок. 20% підприємств і 20% нашого регіонального продукту формують саме напрямок АПК. Фактично, ми область, яка в минулому році

області.

У нас потужний також напрямок індиківництва: 40% всієї продукції з індичатини, яка виготовляється в Україні, виготовляється саме в Чернівецькій області. Є також зростання, як уже було згадано, за рахунок сухих портів, які також дали додаткові можливості.

А як впливає мобілізація на роботу цих та інших підприємств?

Звичайно, мобілізація відображається на роботі, адже якась частина людей пішла добровільно служити у війсьکو, є працівники, які були мобілізовані, і підприємства вимушені були знаходити заміну, але у підприємств є також можливість здійснити бронювання, якщо вони дійсно є важливим для функціонування економіки області.

Скільки в нас на сьогодні є таких підприємств, які скористалися цією програмою бронювання?

На сьогодні в області таких підприємств вже понад 100. В першу чергу, звичайно, це комунальні підприємства, але є і приватні підприємства. Інформації про загальну кількість підприємств ми не маємо, тому що підприємство має право подаватися на визнання його критично важливим як на рівень обласної військової адміністрації, так і безпосередньо на рівень міністерства. Підприємство може бути визнаним критично важливим тільки на 12 місяців, тому частина з них заново проходить перевірку відповідності критеріям і заново поновлюється.

Чи відомо, на якому етапі відбувається розбудова пункту пропуску Біла Криниця?

Ключова складова – це те, що має відбутися обмін нотами на рівні урядів. Українська сторона відправила пропозицію своїм румунським колегам. Відповідно після того, коли буде погоджено і підтверджено на міжнародному рівні і з боку Румунії, і з боку Європейського

Союзу створення цього пункту пропуску, ми можемо переходити всі разом до наступної складової – формування земельних ділянок, тому що зараз є частина земельних ділянок, власники яких готові здійснити обмін для початку будівельних робіт.

Скільки потрібно часу на цей перший етап цієї комунікації?

Він триває вже понад пів року, все залежить від того, які складові частини ще треба доузгодити. Насправді ми розраховуємо, що зараз найближчі декілька місяців має відбутися повторна комунікація між урядами України і урядами Румунії.

Тобто ви очікуєте що до кінця цього року вже мав би розпочатися оцей другий етап?

Ми дуже розраховуємо, але все залежить від того коли буде можливість провести наступне засідання. Звичайно, ми б хотіли, щоб питання було вирішене вже до кінця року, але є необхідні законодавчі складові, які потрібно пройти. І коли ми говоримо про пункт пропуску, тут йдеться про декілька складових частин: про визнання і документальне підтвердження з боку румунської сторони, про можливість продовження подальших робіт. Ну і ключове, звичайно – це джерела фінансування, для того щоб провести цю розбудову.

Чи буде цього року Євроколія «Чернівці-Сучава»?

Щодо європейської колії, то заявка, яка була подана залізницею і міністерством на проєкт CEF (Connecting Europe Facility – ред.), фактично стала переможцем, і буде отримано кошти на передпроектні і проєктні роботи. Звичайно, на це потрібен певний період часу, більшість робіт почнуться в наступному році, але ключове, що це вже зафіксовано. Починається робота з документами, відповідно поетапно ми дійдемо до того, що дійсно європейська колія буде проходити через Чернівецьку область.

По фінансуванню передбачається, що 50% коштів фінансуються за рахунок гранту проекту, 50% коштів повинні бути виділені з бюджету – це перший етап, далі поетапно наступна заявка також подається на фінансування СЕФ, відповідно планується, що ми також зможемо стати переможцями в рамках даного проекту, адже йдеться про те, що європейська колія поєднає між собою Польщу, Румунію, Україну, Молдову. Передбачається, що вона повинна поєднати між собою Краків, Львів, Чернівці, Сучаву, Унгени. Відповідно, це дасть можливості і для Молдови, і для України щодо експорту своєї продукції за кордон в більшому масштабі. На сьогодні європейська колія в Україні є заведена тільки в чотирьох областях, і ми одна з таких областей, причому у нас ця європейська колія заведена найглибше, і далі нам потрібно говорити буде про те, щоб вона була розбудована від Вадул-Сірету до Чернівців. Ну

і, звичайно, ще одна складова частина – Чернівці-Львів. Важливий момент, що голова адміністрації спілкувався з Укрзалізницею і з міністерством, щоб цей проект було правильно розбито на складові частини, адже ми прекрасно розуміємо, що будівництво залізниці від Чернівців до Львова потребуватиме не одного року, а зробити складову частину від Вадула до Чернівців можна набагато швидше. Тому мають бути поетапні складові. Одна складова стосується розбудови від Вадул-Сірету до Чернівців і друга складова – це вже поєднання Львова з Чернівцями. Коли буде зроблена вже остаточна експертиза, тоді стане чітко зрозуміло, який порядок цифр. Зараз це орієнтовні розрахунки Укрзалізниці та Міністерства.

Джерело: <https://www.youtube.com/watch?v=FhlwYkIpPpg&t=1170s>

*ДЛЯ ГІРСЬКИХ ГРОМАД ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ ВИДІЛИЛИ МАЙЖЕ 16 МЛН ГРН ДОДАТКОВОЇ ДОТАЦІЇ

20 грудня Кабінет Міністрів України ухвалив рішення про виділення додаткової дотації у розмірі майже 16 мільйонів гривень для гірських громад Буковини:

Путильська громада – 6,2 млн грн,
Селятинська громада – 4,6 млн грн,
Усть-Путильська громада – 4,2 млн грн,
Конятинська громада – 0,8 млн грн.

Окрім того, з обласного бюджету було виділено додаткові 4,5 мільйона гривень для цих громад.

«Чернівецька ОВА підготувала та подала низку звернень до центральних органів виконавчої влади щодо стимулювання розвитку гірських територій. Також ми провели низку зустрічей з цього питання на рівні міністерств. Адже порівняно з минулим роком дохідна частина бюджетів цих громад за рахунок дотацій скоротилася на 34,2 млн. грн», – йдеться у дописі начальника Чернівецької обласної військової адміністрації Руслана Запаранюка у Facebook.

Підтримка гірських громад Буковини, які стикаються зі значними фінансовими труднощами через географічні, соціальні та економічні особливості, стала одним із важливих напрямів роботи депутатів Чернівецької обласної ради. Як інформує пресслужба облради, для вирішення цієї проблеми обласні обранці протягом року неодноразово зверталися до Уряду та Верховної Ради України, проводили численні зустрічі на рівні міністерств та відомств.

Допомога жителям гірських громад обговорювалася також під час візиту голови обласної ради Олексія Бойка та депутата Олександра Шкурідіна до Люксембургу, де відбулася зустріч із заступницею Міністра фінансів України Ольгою Зиковою.

Публічне висвітлення проблеми привернуло увагу та підкреслило важливість її вирішення. Тож завдяки широкому діалогу та зусиллям усіх сторін проблему було почуто.

ТЕТЯНА ГАМАН,

заступник директора Хмельницького
регіонального центру підвищення
кваліфікації, кандидат наук з державного
управління, доцент

ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ ТА ПОСАДОВИХ ОСІБ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

Третій рік повномасштабного вторгнення довів, що наша система професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад [1], складовою якої є регіональні центри підвищення кваліфікації [2], встояла і довела доцільність свого функціонування.

Коли розпочалась війна, нас, працівників Хмельницького регіонального центру підвищення кваліфікації, перевели в режим простою, який тривав недовгих десять днів, і за цей час ми зрозуміли, що не можемо «зберігати тишу», тому почали організовувати інформаційно-роз'яснювальні заходи, навчання за спеціальними короткостроковими програмами. І коли ми побачили, що до нас на навчання записується по 300-400 людей, то зрозуміли, що зобов'язані продовжувати свою роботу. Наша система, зокрема Центри, були тією соломинкою надії, яка пов'язувала державних службовців з роботою, державою, вірою в те, що ми вистоїмо. Якщо Центр працює, то це означає, що буде щорічна оцінка, будуть працювати всі державні інституції і, що все має бути добре.

Серед найактуальніших тем для навчання – як, мабуть, і у всіх Центрах – були специфіка проходження публічної служби, специфіка організації діяльності в умовах ре-

жиму воєнного стану. Крім того, неймовірно затребуваними були теми надання першої домедичної допомоги, роз'яснення щодо хімічної безпеки, психологічної підтримки. Ми працювали дуже наполегливо, щоб всі ці теми, не властиві мирному часу, були розкриті. Так, лише на нашій базі з березня 2022 по серпень 2024 року підвищили кваліфікацію більше ніж 12 тисяч осіб – і це не найвищий показник серед регіональних центрів підвищення кваліфікації.

Але хочу звернути увагу не на кількісні показники, а на якісні, тому що існує низка проблемних питань, які потребують вирішення. Насамперед те, що в дистанційному режимі ми втрачаємо безпосередній зв'язок «слухач – викладач» і практичні аспекти впровадження тих знань, які слухачі отримують під час підвищення кваліфікації. Крім того, актуальним є питання, чи програми підвищення кваліфікації, які ми маємо обов'язково погоджувати в Національному агентстві України з питань державної служби, сприяють формуванню професійних компетентностей, необхідних публічним службовцям в умовах воєнного стану й післявоєнній відбудові; чи є провайдери досить гнучкими й готовими швидко реагувати на потреби у навчанні, адже процес розробки і погодження програми забирає певний час [3].

Також не втрачає своєї актуальності питання залучення до навчального процесу викладачів-практиків (представників органів державної влади та місцевого самоврядування), високопрофесійних лекторів, тренерів, зважаючи на існування певних обмежень/заборон і низьку оплату праці. Найбільший запит сьогодні на практиків, які розуміються на проблемі не лише з теорії. Окремі викладачі з системи професійного навчання відверто кажуть, що викладання в Центрах – це волонтерська діяльність, тому що час, який витрачається на підготовку лекцій, презентацій, методичних матеріалів тощо, не відшкодовується належною оплатою, яку вони отримують за проведені заняття.

На жаль, виникають питання і щодо значимості закладів післядипломної освіти, їх фінансування і, загалом, доцільності їх існування. Тому кожного дня ми своєю роботою доводимо, що потрібні. Вміємо, можемо, працюємо. І нам є чим пишатися.

Досвід України, досвід нашої роботи за останніх три роки, особливо тих колег, які працюють на прикордонних територіях, заслуговує на те, щоб його вивчали, запам'ятовували і поширювали. Незважаючи на існування різних теорій, практика поставила перед нами нові виклики, яких ми навіть не очікували. І ми виявилися спроможними продовжувати нашу діяльність в умовах воєнного стану.

Участь Хмельницького РЦПК впродовж останніх п'яти років у Проєкті «Зміцнення співпраці мереж закладів професійного розвитку для публічних службовців у країнах Східного партнерства» за підтримки Регіонального фонду реформи державного управління Східного партнерства (GIZ Eastern Partnership Regional Fund for Public Administration Reform) дала можливість не лише знайти партнерів у Німеччині, Грузії, Молдові, але й обговорювати питання професійного навчання публічних службовців з представниками різних країн

світу. Останніх два роки було чимало зустрічей – навчальних поїздок, конференцій, семінарів, круглих столів, – де акцентувалась увага на роботі закладів післядипломної освіти в Україні. Представники країн Європейського Союзу, Великої Британії, Австралії, зокрема лектори і спікери наголошували, що Україна – цікавий кейс для вивчення досвіду. Живе спілкування, «яскраві картинки» з нашого повсякдення – найкращий інструмент поширення правдивої інформації. І як тільки завершиться війна, ми готуємося приймати наших партнерів з інших країн і показувати, як ми зуміли – в умовах постійних тривог, з перебоями в енергозабезпеченні, з нестійким Інтернетом, з фінансовими проблемами – вистояти і навчати наших публічних службовців.

Налагодження міжнародної співпраці, її дієвість залежить від знання хоча б однієї з мов країн-членів Європейського Союзу. Тому, як ніколи раніше актуальним, є питання вивчення англійської мови. Питання володіння публічними службовцями англійською мовою вважається одним із пріоритетних напрямів у сфері професійного навчання у рамках реформи державної служби та служби в органах місцевого самоврядування. У 2024 році Хмельницький РЦПК розробив та погодив у НАДС загальну професійну (сертифікатну) програму «Ділова англійська мова» на два кредити ЄКТС та загальну короткострокову програму – один кредит ЄКТС. Розробці програм передувало опитування із визначення потреб щодо необхідності впровадження таких програм. У результаті понад вісімсот публічних службовців області виявили бажання поглиблювати знання з англійської мови і впродовж року п'ять груп слухачів очно і дистанційно опановували курс. Таке навчання дає можливість підготуватися до участі в проєкті Eng4PublicService з безкоштовного вивчення публічними службовцями англійської мови, який реалізовує Національне агентство України з питань державної служби у співпраці з міжнародною

освітньою організацією EF Language Learning Solutions.

Вважаю гарною ідею дозволити працівникам регіональних центрів підвищення кваліфікації вивчати англійську мову на безоплатній основі разом з публічними службовцями України. Це сприятиме налагодженню міжнародних зв'язків між інституціями професійного розвитку публічних службовців, презентації власного досвіду, обміну кращими практиками, ідеями. Лише під час спілкування ми краще розуміємо спільні цінності, усвідомлюємо існуючі виклики, проблеми, загрози й знаходимо варіанти їх розв'язання.

Отже, життєздатність та стійкість системи професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад залежить не лише від нормативно-правової бази, різних зовнішніх факторів, але й від підтримки, допомоги і співпраці всередині системи. Разом ми сила.

Щоденною працею досягаємо мети діяльності системи професійного навчання – забезпечення професіоналізації державної служби, служби в органах місцевого самоврядування шляхом створення умов для ефективного, безперервного, цілеспрямованого процесу особистісного та професійного зростання публічних службовців, на-

буття та вдосконалення ними сучасних професійних компетентностей, необхідних як для подолання викликів, спричинених російською агресією, так і для післявоєнного відновлення та розвитку України, побудови спроможної сервісної та цифрової держави, яка забезпечує захист інтересів громадян на основі європейських стандартів та кращого українського та світового досвіду [4].

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Положення про систему професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад: Постанова Кабінету Міністрів України від 6 лютого 2019 р. № 106. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/106-2019-%D0%BF#Text>.

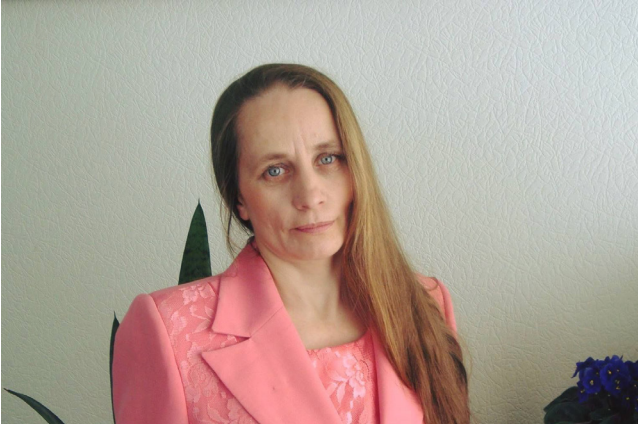
2. Про регіональний центр підвищення кваліфікації. Постанова КМУ від 16 грудня 2004 р. № 1681. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1681-2004-%D0%BF#Text>.

3. Гаман Т.В. Окремі аспекти підвищення кваліфікації публічних службовців в умовах воєнного стану. Матеріали I Міжнародної наукової конференції «Інноваційна наука: пошук відповідей на виклики сучасності», м. Одеса, 22 грудня 2023 року. URL: <https://archive.mcnid.org.ua/index.php/conference-proceeding/issue/view/22.12.2023/50>.

4. Стратегія розвитку системи професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад до 2027 року. НАДС, 2023. URL: <https://nads.gov.ua>.

Фото зі сторінки Хмельницького РЦПК у Facebook

НАТАЛІЯ БАЛАВЛЮК,

начальник відділу
бухгалтерського обліку та звітності
Великокучурівської громади

МАРІЯ ЦУРКАН,

секретар Великокучурівської громади

КОЖНА ГРОМАДА ІНДИВІДУАЛЬНА І МАЄ СВОЮ «РОДЗИНКУ»

Великокучурівська сільська громада – територіальна громада у Чернівецькому районі з адміністративним центром у селі Великий Кучурів. До її складу входять також села Глибочок, Годилів, Снячів та Тисовець. Громада дуже активна – вона однією з перших в області об'єдналася під час реформи децентралізації та продовжує сьогодні працювати над своїм розвитком. І впроваджують ці зміни, насамперед, працівники органів місцевого самоврядування. Марія Цуркан, секретар Великокучурівської громади, та Наталія Балавлюк, начальник відділу бухгалтерського обліку та звітності – яскравий приклад тих, хто любить свою роботу і не боїться відповідальності.

Під час інтерв'ю для «Буквісника» вони розповіли про свою професійну діяльність і те, чим живе сьогодні Великокучурівська громада.

Про досвід роботи, децентралізацію

М.Ц.: Працювати в органах місцевого

самоврядування я почала з 2006 року на посаді діловода, працювала на ній чотири роки, а з 2010 року по 2015 була заступником сільського голови. Наталя на той час працювала головним бухгалтером. Якраз тоді розпочався процес децентралізації, і це, мабуть, був найцікавіший період в житті нашої громади. Районна рада відстоювала позицію «один район – одна громада», але ми були іншої думки. Наші ініціативні депутати створили робочу групу, до якої увійшли також і ми з Наталею, і почалися переговори. Довелося докласти чимало зусиль, адже потрібно було переконати Снячівського і Тисовецького сільських голів, щоб вони дали згоду на приєднання, а вони вагалися, чи потрібно це робити. Про децентралізацію говорили давно, але ми справді не думали, що це буде настільки серйозно, що треба буде себе відстоювати. Але спільними зусиллями їх вдалося переконати. Районна адміністрація була категорично проти і казала, що ми зробили в районі «дірку». Тоді ще приїжджали

іноземні партнери, і вони також бачили на базі колишнього Сторожинецького району щонайбільше три громади. Тобто у кожного були свої погляди.

Але у 2015 ми таки об'єдналися і були одними з перших на базі Сторожинецького району. Загалом по Чернівецькій області тоді було утворено 10 громад. Ми пропонували ще доєднатися нашому сусідньому селу Кам'яна і селу Волока з Глибоцького району, щоб зробити громаду більшою, однак вони не захотіли. Не всі вірили, що з цього щось вийде.

Але ми дійсно побачили, що тут, як і в бізнесі, хто перший – той і виграє. Тоді ми отримували чотири роки поспіль субвенції з державного бюджету і за ці кошти вдалося багато чого зробити.

Н.Б.: Дійсно, коли почалася децентралізація, була відносна стабільність, ми розуміли, що є підтримка з боку держави. Це був справді прекрасний період і, як кажуть, коли горять очі, то і робиться все. Ми покращили інфраструктуру, зробили ремонт комунальних підприємств, що перебували у нас на балансі, приміщення первинної ланки медицини, які були в дуже занедбаному стані, заклади освіти, закупили обладнання, покращили матеріально-технічну базу. І зараз, коли приймаємо якісь делегації або гостей, то маємо що показати. В Годилівській школі обладнали укриття, на яке навіть приїжджали дивитися з Києва. І також ніхто не вірив, що ми його зробимо в короткий період, бо у нас люблять давати кошти перед кінцем року. Хто встигне освоїти – освоїть, хто не встигне – збирають кошти. Але ми вклалися у два місяці і зробили навіть більше, ніж було передбачено. А все завдяки тому, що багато приватних підприємців, жителів громади брали у цьому участь.

Про співпрацю з міжнародними фондами:

М.Ц.: Дуже велику підтримку першим гро-

мадам надавали міжнародні проекти. Завдяки масштабному міжнародному проекту GIZ «Реформи управління на сході України» ми зробили реконструкцію сільської ради, створили умови для працівників, адже раніше тут просто протікав дах. Відкрили також центр надання адміністративних послуг. Можна написати цілу історію, в яких умовах ми працювали, але за три місяці ремонт завершили. Робота велася і вдень, і вночі. Ми самі не вірили, що так швидко впораємося – не кажучи вже про донорів.

Насправді дуже багато всього зроблено – завдяки міжнародним програмам і нашій згуртованості. Незважаючи на війну, продовжуємо працювати у цьому напрямку і надалі. Зазвичай, ми пишемо ці проекти спільно з Наталею.

Є, звичайно, складнощі із залученням людей, з певною байдужістю, адже багато хто вважає, що хтось має все зробити за них. Пригадую, як ще в 2010 році ми відновлювали садочок. Це теж був міжнародний проект від ПРООН, нам дали кошти на реконструкцію, але їх було небагато і ми мали докласти свою частину, тому ходили буквально від хати до хати, збирали гроші. Це було старе приміщення – колишня австрійська школа, і воно перебувало в дуже занедбаному стані. Люди не вірили, що з ним можна щось зробити. Але потреба в садочку була, тому що у 90-х роках садки чомусь закривали. У нас в Кучурові працювало тільки дві групи, і розташовувалися вони у пристосованому приміщенні – колишніх автомаїстернях при школі.

Збирали гроші ми спільно з ініціативною групою батьків, записуючи, хто скільки дав. Була, звичайно, і «опозиція», яка казала, що це незаконно. Упродовж літа на будівництві допомагали батьки дітей, які мали йти в садочок. Батьківський комітет вирішив, що кожен має відпрацювати по три дні, а хто не міг – наймав замість себе людину. І завдяки цьому був зроблений досить великий обсяг робіт.

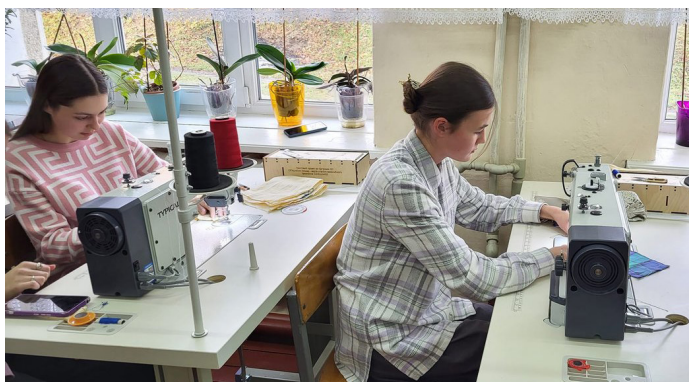
Н.Б. Гроші давали навіть ті, хто не мав потреби у садку – вони просто хотіли, щоб там була і їх частка. Люди раділи тому, що щось робиться.

Так спільними зусиллями ми зробили великий гарний садочок, за всіма сучасними вимогами. Не обійшлося і без прикрих моментів, тому що перед самим відкриттям поруйнували щойно покладену плитку. Ми знову викликали майстрів, усе переробляли. Працювали майже до третьої ночі, дофарбовували, прикрашали, садили квіти. Просто було дуже велике бажання відкрити цей садочок. І після цього ми дійсно, можна сказати, завоювали довіру в людей.

Зараз тісно спрацюємо з програмою DOBRE. Одним із перших проєктів, який ми спільно реалізували у 2021 році, був туристичний веломаршрут.

Розвивається у нас і освіта, і медицина – ми дуже задоволені тим, працюють наші заклади. Покращилася матеріально-технічна база шкіл: за проєктні кошти ми придбали

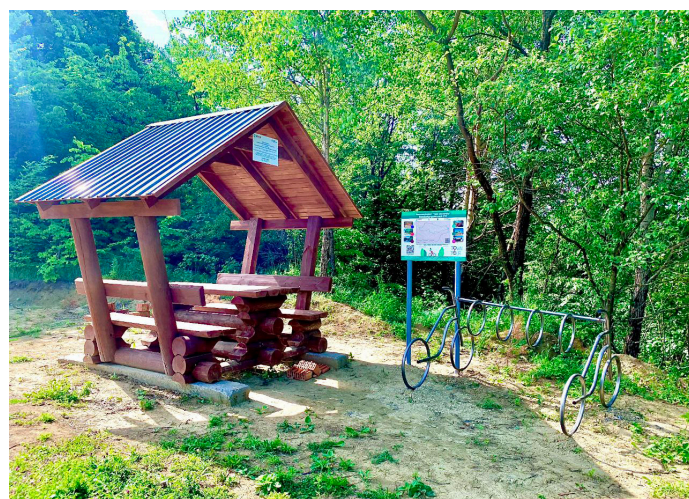
швейні машинки, токарні, столярні верстати, і тепер старшокласники можуть опанувати базові навички цих професій.

Також завдяки проєктній діяльності маємо сучасний центр психологічної підтримки, обладнаний усім необхідним для людей з інвалідністю. Маємо паспортний стіл, сервісний центр МВС, Центр надання адміністративних послуг. Отримати послуги приїжджають навіть з інших областей, тому що у нас тут все чесно і прозоро, якісний сервіс.

За підтримки програми DOBRE створено комунальне підприємство з вивезення та утилізації побутових відходів, закуплено сміттєві баки на суму майже у 2 млн грн. Окрім того, спільно з DOBRE ми провели реконструкцію вуличного освітлення.

Власне, завдяки цьому принципу співфінансування ми навчили наших людей довіряти владі, а влада, у свою чергу, довіряє людям, тому що ми багато чого робили спільними зусиллями. Люди кажуть, що вони хочуть, і ми це реалізуємо це в міру фінансової змоги.

М.Ц.: Важливо зазначити, що ці міжнародні проекти не тільки допомогли гуманітарно, а й дали багато знань. Беручи участь у програмах обміну досвідом, ми побували майже у всіх областях України, побачили багато цікавого, що можна перейняти для себе. Нам показали, як потрібно працювати, допомогли розробити нормативно-правову базу, з якою ми самі навряд чи впоралися б. Тому ця співпраця принесла дуже багато позитиву.

Про громадські ініціативи:

М.Ц.: Зараз наші мешканці уже навчилися, що треба брати участь у розвитку громади. Наприклад, ми закупаємо щебінь для покращення доріг, а люди за свої кошти здійснюють перевезення.

Твердження, що все держава має дати, застаріло. Ми маємо також докладатися і щось робити. У нас є багато таких вулиць, де люди своїм коштом навіть встановлюють бруківку, бо хочуть, щоб було зручно.

Взагалі люди хочуть жити не так, як було раніше – вони прагнуть комфорту, тому самі починають ініціювати ті чи інші речі. Зараз мешканці села Годилів загорілися бажанням зробити централізоване водопостачання і водовідведення. Так само за власні кошти вони колись проводили газ і телефонну лінію. Ми, у свою чергу, прийняли рішення, що оплатимо їм проектно-кошторисну документацію.

Н.Б.: З'являються ініціативні групи, які, до

прикладу, знаходять земельну ділянку, яка не використовується, і роблять там майданчик. Від нас допомога – це техніка, щебінь чи ще якісь матеріали, а решту вони роблять самі. Багато приватних підприємців облаштовують зони відпочинку, як, наприклад, у парку «Воля». Ми за кошти громадської організації купили туди спортивний інвентар, тренажери.

Також ми брали участь у проекті «Громадські ініціативи», завдяки якому облаштували скверик для відпочинку біля сільської ради з безкоштовною зоною Wi-Fi. І дуже приємно, коли ти йдеш удень чи ввечері і бачиш, як там гуляють мами з візочками, діти катаються на гойдалках, молодь спілкується, п'є каву. Тобто місце, де можна зустрітися, відпочити. Крім того, в нас дуже багато зроблено спортивних майданчиків зі штучним покриттям – вони є практично біля кожної школи. Лишилося незавершеним тільки будівництво майданчика у Снячеві, але ми подали проектну заявку на Румунію, пройшли перший етап відбору і чекаємо відповіді щодо другого етапу. Якщо буде співфінансування, то ми його добудуємо.

Сподіваємося, що після війни громада буде ще більше розвиватися, що люди повернуться додому, будуть вкладати гроші в нашу країну, у свої населені пункти. Навіть тепер, під час під час воєнного стану, ми бачимо, що громада розбудовується. Незважаючи на складні умови і брак трудових ресурсів, будуються промислові, житлові об'єкти.

Про особливості роботи працівників місцевого самоврядування, депутатського корпусу:

М.Ц.: У нас хороша команда – молода, але з досвідом, всі хочуть змін, прогресу і готові для цього працювати. Сільський голова Василь Мірчович зацікавлений в тому, щоб громада розвивалася, він завжди підтримує реалізацію будь-яких проектів. Так само і його заступники.

Н.Б.: Дуже добре, що у нас є активні депутати, які також прагнуть розвитку. Завдяки ним, як уже було згадано, у 2015 ми створили громаду, спільно пояснювали людям, що таке децентралізація, яку користь вона нам дасть, які будуть плюси і мінуси. Виділення коштів на той же благоустрій – це все вирішується на рівні сесії. Якби ми приєдналися до Чернівців, то мали б дуже мало своїх депутатів у складі міської ради, і невідомо, як би склалося із виділенням коштів. Тому ми і хотіли бути окремо, бо ми самодостатня громада.

М.Ц.: Загалом можна сказати, що у працівників сільської ради ненормований робочий день, адже наші мешканці звикли, що ми ніколи їм не відмовляємо, тому вони можуть подзвонити і в робочий, і в позаробочий час, і у вихідний день. Про свою роботу секретаря скажу, що вона доволі складна і клопітка, тому що доводиться вирішувати багато питань. Люди приходять не тільки отримати той чи інший документ, а й юридичну консультацію щодо спадщини, заповітів. Ще я проводжу реєстрацію актів цивільного стану. Наталя Лазарівна, окрім того, що веде всі фінансові питання, є також головою громадської організації.

Н.Б.: Ми також постійно шукаємо можливості, щоб підвищити свою кваліфікацію. Це важливо, бо дає знання, розвиток, який можна використати у своїй роботі і передати іншим. Тому ми завжди готові взяти участь у різних навчаннях, тренінгах.

Намагаємося залучати до роботи активну молодь. Спочатку беремо на випробувальний термін, і якщо людина справді зацікавлена в роботі і проявляє себе як гарний працівник, залишаємо і заохочуємо. Але всім, хто приходять до нас працювати, ми наголошуємо, що треба бути не лише вузькоспеціалізованим фахівцем, а й уміти виконувати обов'язки колег, тому що люди мають отримати послугу незалежно від того, у відпустці основний працівник, чи ні. Тому участь у навчанні, у проектах є загальнообов'язковою.

Але все одно ми стикаємося з браком кадрів, особливо в освіті. Зараз є велика потреба в психологах, логопедах, фахівцях соціальної роботи. Фахівців бракує, бо ми обмежені законодавством і не можемо запропонувати заробітну платню того рівня, якого потребує молодь. Також у нас у штаті немає юриста, і нам досить складно, тому що всі законодавчі зміни змушені відслідковувати самі. Було б добре, якби нам надавалася така юридична підтримка, чи проводилося відповідне навчання, інформування.

Про бюджет:

Н.Б.: Безумовно, у нас не такі великі доходи, як у деяких громад, що мають більші площі земель, запаси, заправки на території, але наша громада стала. Ми повільно, але впевнено ідемо своїм шляхом.

Власне, щодо фінансової частини, то у нас дуже гарний ПДФО, тому що на території громади працює багато закладів освіти і установ, які цей податок повертають. Важливою складовою є єдиний податок, який сплачує малий і середній бізнес, що працює на території громади. Сподіваємося, що податкове навантаження на підприємців помітно не вплине, адже ми прекрасно розуміємо, що підняття податків під час військового стану може відбитися дуже негативно для громад, якщо бізнес почне зникати. Тим більше, що у зв'язку з війною і так уже багато підприємців повиїжджало.

Є також надходження від земельного

податку. Загалом з податковою базою у нас ситуація непогана. Хочу сказати, що ми не залежимо від акцизу з пального, бо він складає тільки невелику частку бюджету. Тому якщо буде прийнятий законопроект щодо повернення до державного бюджету податку на паливо від АЗС, то на нас це так сильно не вплине, на відміну від інших громад.

У нас, на жаль, також немає релокованого бізнесу через відсутність потрібних площ. Як інвестиційний проект можемо запропонувати незавершене будівництво дошкільного закладу у Снячеві – це триповерхове приміщення, біля якого є підстанція, земельна ділянка, гарне сполучення, і там можна було б зробити підприємство з виробництва чогось. Сподіваємося, що все-таки знайдемо інвестора.

Також ми вже зробили аерофотозйомку, готуємося до розробки комплексного плану розвитку територій. Це теж наші майбутні надходження, які суттєво вплинуть на бюджет громади.

Про складнощі:

Н.Б.: Основне – це те, що держава передала місцевому самоврядуванню дуже багато повноважень, але ми не завжди маємо змоги фінансувати ці повноваження і змушені самостійно шукати якийсь вихід.

М.Ц.: Громада не має достатньо надходжень, щоб забезпечити місцевих мешканців у достатній кількості навіть тими самими ліками, підтримати тих, хто перебуває у

складних життєвих обставинах. Потрібне законодавче врегулювання цих питань, державна субвенція, щоб хоча мінімально компенсувати ці витрати.

Про перспективи продовження реформи місцевого самоврядування

Н.Б.: Сподіваємося, що не «потонемо» в об'єднанні і укрупненні громад, якщо воно буде проводитися, і що під час цього процесу враховуватимуться наші побажання. Я думаю, що громади, які об'єдналися пізніше або приєдналися до міста, вже зробили певні висновки, тому що міський і сільський податок – це різні речі.

М.Ц.: Ми говорили з сусідніми громадами, і вони всі розуміють, що краще нам самим укрупнитися, ніж приєднатися до Чернівців, тому що місто завжди буде дбати (за принципом колишньої районної ради і районної адміністрації) про центр, а віддалені населені пункти не матимуть того розвитку.

Н.Б.: Взагалі кожна громада індивідуальна, не можна всіх міряти однаковою міркою. Кожна має свою родзинку, якої немає в іншій, і кожна має право на самовираження. Гасло нашої громади – це край, в якому варто жити і творити, тому робимо так, щоб наші мешканці отримали всі послуги якісно, вчасно і доступно – власне, це і є наше завдання.

Фото з інтернету

ГОЛОВИ ГРОМАД ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ ДІЛИЛИСЯ ДОСВІДОМ СТІЙКОСТІ З МОЛОДОВСЬКИМИ КОЛЕГАМИ

Посадові особи органів місцевого самоврядування Чернівецької області, науковці, представники неурядових організацій взяли участь у дводенному семінарі «Стійкість демократії в державах-кандидатах на інтеграцію до Європейського Союзу», що відбувається у Кишиневі.

Від імені української делегації учасників семінару привітав заступник голови Чернівецької обласної ради, Михайло Павлюк який підкреслив, що підтримка демократії тісно пов'язана з підтримкою членства в ЄС та НАТО, тому подібні заходи важливі для обміну досвідом і напрацювання спільних бачень на місцевому та регіональному рівнях.

Під час дискусії йшлося про стійкість щодо політичних і соціальних змін, виклики для східноєвропейських країна-кандидатів, взаємодію органів влади та інститутів громадянського суспільства у зміцненні стійкості демократії.

У другий день семінару заступник директора ЧРЦПК Сергій Гакман виступив з доповіддю про взаємодію органів влади та інститутів громадянського суспільства та основні фактори зміцнення стійкості демократії в умовах війни. Колеги з Молдови розповіли про труднощі, з якими зустрілася муніципалітет Кишинів впродовж останніх років: енергетична криза, потреба у вирішенні низки соціально-економічних, освітніх питань, пов'язаних з великою кількістю біженців, внутрішні чинники, зокрема тиск на місцеве самоврядування з боку центральних органів влади тощо. Вирішенню цих проблем значною мірою допомагає співпраця з міжнародними фондами, однак є також необхідність у законодавчих змінах, реформі системи місцевого самоврядування.

Окремо учасники зупинилися на питаннях навчання та підвищення кваліфікації публічних службовців. Для того, щоб підготувати ефективних публічних функціонерів, важливо збільшити фінансування з боку держави, удосконалити освітні програми, ввести нові теми для вивчення, охопити освітнім процесом депутатів місцевих рад тощо.

Захід організував Інститут публічного управління Державного університету Молдови в рамках проекту Жана Моне «Центр передового досвіду зміцнення стійкості через громадянську освіту» у партнерстві з Чернівецьким регіональним центром підвищення кваліфікації за сприяння Чернівецької обласної ради.

ВІКТОР ПРУТЯНУ: ОСНОВНЕ ЗАВДАННЯ ДЛЯ КИШИНЕВА НА СЬОГОДНІ – ПІДВИЩИТИ РІВЕНЬ СТІЙКОСТІ

У процесі змін, які супроводжують розвиток міста, важлива роль належить взаємодії місцевих і центральних органів влади, ефективного діалогу на різних рівнях, а також обміну досвідом – насамперед зі своїми сусідами, якими є Румунія та Україна. На цьому наголосив Віктор Прутяну, радник генерального мера муніципії Кишинів, під час зустрічі з посадовцями органів місцевого самоврядування Чернівецької області.

За словами Віктора Прутяну, основне завдання для Кишинева на сьогодні – підвищити рівень стійкості, адже місто за декілька років пережило низку криз, і це відобразилося безпосередньо на органах місцевого самоврядування та «вдарило» по місцевому бюджету.

Перша криза була спричинена пандемією Covid-2019, і Кишинів, де мешкає більша частина населення Республіки Молдова, найбільше відчув її наслідки. Друга криза, енергетична, була пов'язана з ударами по енергетичній системі України [до 2022 року Україна була експортером електроенергії – ред.], а на території муніципії розташовано досить багато об'єктів, що потребують значних енергетичних ресурсів.

Третю кризу зумовило повномасштабне вторгнення російської федерації в Україну: країні довелося прийняти велику кількість біженців війни та вирішити низку соціальних, економічних та освітніх питань, пов'язаних із цим. «На початку повномасштабного вторгнення в Кишиневі було організовано центри прийому біженців і транспорт, який привозив людей із кордону. В період найбільшої хвилі біженців ми мали від 40 до 50 таких центрів, яким опікувалося керівництво муніципії Кишинів. Але це і є обов'язок хорошого сусіда – допомагати у важких ситуаціях», – пояснює радник мера. Через Молдову, додає він, пройшло близько мільйона людей, 100 тисяч з яких залишилося в країні. 2 тисячі українських дітей навчаються зараз в муніципальних на-

вчальних закладах Кишинева. Для освітніх потреб було переоблаштовано ліцей імені Тараса Шевченка, і діти з України зараз навчаються там українською мовою. Заняття також проводять українські вчителі, які були вимушені евакуюватися.

За словами Віктора Прутяну, такі кризи стали значним викликом для управлінців, адже доводилося адмініструвати проблеми, знаходити відповідні рішення і, водночас, займатися також проблемами міста, реалізуючи як дрібні, так і дуже великі проекти: облаштовувати тротуари, проводити ремонти, впроваджувати енергозберігальні технології в школах, лікарнях, дитячих садках, створювати нові місця для навчання, вирішувати питання поводження з відходами тощо. Тому тут важливе значення мають ефективний менеджмент і правильне використання бюджетних коштів. Багато речей, зазначив посадовець, намагалися вирішувати не лише за рахунок бюджету, а й шляхом залучення грантових коштів – переважно з ЄС. Зокрема, муніципія зараз має багато спільних проектів з міськими радами Румунії, Австрії, Франції, Німеччини, Польщі.

Ще однією з проблем, яка потребує вирішення, є децентралізація – зокрема фінансова. Як приклад, Кишинів має дохід приблизно 60-70 млрд лей. До 2015 року назад до бюджету міста поверталось близько 50 відсотків від суми, після реформи 2015 року повертається лише 7 відсотків. З цієї проблеми

мою зіштовхнулися всі органи місцевого самоврядування – через це збільшилася їх залежність від центральних органів влади. І якщо у Кишиневі є кошти, які можна використати для вирішення тих чи інших питань, то на рівні сільських рад це неможливо зробити без допомоги центральних органів влади. У цьому контексті Віктор Прутяну навів приклад збільшення заробітної плати бюджетникам, яке оголосив уряд, але покриття витрат на це було покладено на органи місцевого самоврядування. Якщо для деяких населених пунктів це кілька тисяч або десятків тисяч (що також є великою сумою), то для Кишинева це більше 150 млн леїв.

«Такого роду дії здійснюють тиск на органи місцевого самоврядування, і це великою мірою руйнує наші плани, адже замість проведення благоустрою, ремонту доріг тощо ми змушені виплачувати заробітну плату»,

– зауважив радник мера. Також, додав він, це стосується і соціальних послуг: якщо по всій країні соціальні послуги, надані громадянам, покриваються за рахунок центрального бюджету, то в Кишиневі – за рахунок місцевого. «Коли в країні робиться реформа, вона має бути для всіх – про це говорять і Асоціація органів місцевого самоврядування Молдови, і представники Ради Європи. Надзвичайно важливо, щоб органи влади були послідовними як на локальному рівні, так і у співвідношенні локальний-центральный», – підсумував Віктор Прутяну.

Зустріч відбулася у рамках дводенного семінару «Стійкість демократії в державах-кандидатах на інтеграцію до Європейського Союзу», організованого Інститутом публічного управління Державного університету Молдови у партнерстві з Чернівецьким регіональним центром підвищення кваліфікації за підтримки Чернівецької обласної ради.

У ВЕЛИКОКУЧУРІВСЬКІЙ ГРОМАДІ ВІДКРИЛИ ПРОСТІР ПСИХОЛОГІЧНОГО РОЗВАНТАЖЕННЯ ДЛЯ ДІТЕЙ «АЛЕЯ ДРУЗІВ»

Заклад має стати безпечним місцем для емоційного відновлення, розвитку стійкості до стресу, формування здорових психологічних навичок.

Для дітей тут організовуватимуть різноманітні тренінги, індивідуальні заняття з психологами та інші заходи, спрямовані на поліпшення їхнього благополуччя, адже через ситуацію, у якій Україна перебуває останні роки, кількість тих, кому необхідно звернути увагу на своє психічне здоров'я, зростає.

Проект зреалізувала громадська організація «Великокучурівське об'єднання «Злагода», у межах SCLR-програми підтримки ініціатив громад Буковини, яку реалізує громадська організація AREAC – Чернівецька Регіональна Асоціація Соціального Розвитку за адміністративної підтримки Fundatia Heks/Eper Romania та фінансової підтримки Swiss Solidarity та АСТ.

Джерело: пресслужба Чернівецької облради

МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ – ФАКТОР СТІЙКОСТІ ДЕМОКРАТІЇ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ

Круглий стіл «Місцеве самоврядування – фактор стійкості демократії в Україні в умовах війни» відбувся 4 грудня 2024 року в Чернівецькій обласній державній адміністрації з нагоди Дня місцевого самоврядування. Це традиційний захід, який проводиться Чернівецьким регіональним центром підвищення кваліфікації і має на меті розгляд актуальних питань щодо розвитку місцевого самоврядування не лише в області, а й в Україні загалом, – зазначив директор Центру Микола Ярмистий.

Учасників круглого столу – посадових осіб органів місцевого самоврядування, експертів, науковців, представників громадських організацій – привітали перший заступник голови Чернівецької обласної ради Микола Гуйтор та заступник голови Чернівецької обласної військової адміністрації Роман Грєба. Із відеозверненням виступили голова Рукшинської територіальної громади Олег Горбатюк та колишній працівник Чернівецької обласної ради Олександр Юхимець, які зараз захищають країну у лавах Збройних сил.

Під час круглого столу йшлося про виклики розвитку громад в умовах воєнного стану: адаптацію до нових реалій, забезпечення базових потреб мешканців у складних умовах, вплив воєнного стану на функціонування місцевих органів влади тощо. Також учасники розглядали питання щодо стратегічного планування, яке є умовою успішного розвитку територіальної громади: розробку ефективних стратегій відновлення, залучення ресурсів і партнерів для розвитку, планування дій для зміцнення економічної, соціальної та інфраструктурної стійкості.

З імпульсними доповідями виступили Анатолій Круглашов – завідувач кафедри політології та державного управління Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича, доктор політичних наук,

професор, Юлія Грицьку – радник начальника Чернівецької обласної військової адміністрації, депутат Чернівецької обласної ради, кандидат економічних наук, та Христинина Марчук – заступник директора – начальник управління стратегічного планування Департаменту регіонального розвитку Чернівецької ОВА.

Ключовим меседжем круглого столу стало те, що єдність і баланс між самоврядністю та виконавчою владою, ефективна комунікація між ними, озвучення проблем і спільне напруження шляхів їх вирішення – запорука успішного управління та ефективного реагування на виклики війни.

Під час заходу за багаторічну сумлінну працю, високий професіоналізм, значний внесок у формування і розвиток громадянського суспільства почесною відзнакою обласної ради «За заслуги перед Буковиною» нагороджено директора Чернівецького регіонального центру підвищення кваліфікації Миколу Ярмистого. Почесні грамоти та подяки Чернівецької обласної ради з нагоди свята отримали представники органів місцевого самоврядування, громадського сектору, науковці.

Співорганізатори круглого столу – Чернівецька обласна рада, кафедра політології та державного управління Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича, Асоціація органів місцевого самоврядування.

З ДНЕМ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: ВІТАННЯ З ФРОНТУ

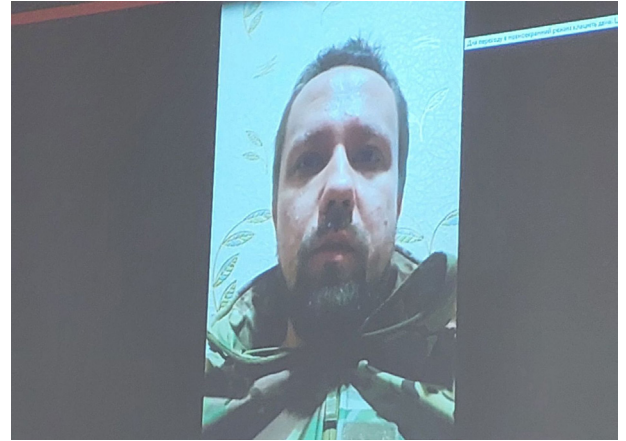

Олег Горбатюк, Рукшинський сільський голова, військовослужбовець:

Шановні колеги, повномасштабне вторгнення російської федерації стало найбільшим викликом для України з часу відновлення нашої держави. З-поміж усіх викликів війна найбільше загострила проблеми громад, але місцеве самоврядування доволі швидко почало пристосовуватися до нових реалій.

Адаптація громад до таких викликів засвідчує, що реформа децентралізації – це найуспішніша реформа, проведена в нашій державі, адже громади продемонстрували міцні, ефективні горизонтальні зв'язки місцевого самоврядування. На місцеве самоврядування лягла велика частка волонтерської допомоги Збройним силам України, приймання переселенців та організація життєдіяльності громад.

В багатомісячному бутті нашого народу були трагічні історичні моменти, коли ми втрачали державність, коли здавалося, що втратили свою ідентичність, але ми відновлювалися. Тому і в цей доленосний час випробувань ми повинні проявити максимальну згуртованість, відданість нашій державі і, звичайно, зберегти наші здобутки місцевого самоврядування. Слава Україні!

Олександр Юхимець, колишній працівник обласної державної адміністрації, військовослужбовець:

Я хотів би привітати усіх причетних з Днем місцевого самоврядування. Власне, як людина, яка працювала в місцевому самоврядуванні, а також і по інший бік цих, так би мовити, барикад – будучи журналістом, який багато років висвітлював діяльність місцевої влади, я думаю, що місцеве самоврядування було необхідною, важливою частиною державотворення в мирний час і залишається такою ж зараз, у воєнний час. Всі ми з вами чули і чуємо про різноманітні скандали, зокрема і з корупційними проявами на різних рівнях, і це ще одне підтвердження тому, що місцеве самоврядування має існувати, бо має існувати баланс у прийнятті рішень, виваженість, а також система противаг. Саме тоді і будуть прийматися правильні рішення в той час, коли на кону виживання нашої країни.

Також окремо хотів би відзначити тих активних представників місцевого самоврядування, особливо з депутатського корпусу, які підтримують військо: і самотужки, і шукаючи спонсорів, меценатів. Також не можу забути про тих депутатів, представників місцевого самоврядування, котрі самі стали частиною війська – це, мабуть, найважливіша функція, яку можна було взятися виконувати у воєнний час. Вдячний усім людям, які працюють у сфері місцевого самоврядування. Хотів би побажати всім причетним в подальшому зростання, професіоналізму, душевного спокою і перемоги. Все буде Україна!

АНАТОЛІЙ КРУГЛАШОВ,

доктор політичних наук, професор,
завідувач кафедри політології та
державного управління Чернівецького
національного університету
ім. Ю. Федьковича

МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ

Ключовим викликом, який ми всі відчуваємо і все більше усвідомлюємо, є війна, що триває та має тенденції до глобалізації. Три роки тому я висловив думку, що світ переходить із латентної у відкриту фазу Третьої світової війни. Нещодавно уже багато людей, в тому числі і наші політики та чинний Президент говорили, практично, те ж саме. Разом із цим самим суттєвим викликом, коли частина світу, зокрема демократичного, все ще не належно зрозуміла масштаб, інтенсивність і жахливість загрози, яка походить від російської федерації, у нас є свої внутрішні виклики.

Найтяжчий серед них і який ми ще не до кінця збагнули – це людські ресурси, наш демографічний потенціал. За різними підрахунками, після початку повномасштабного російського вторгнення в Україну ми втратили не менше 10 мільйонів громадян, які зараз не перебувають на підконтрольній Україні території, не допомагають Збройним Силам України, нашій економіці тощо. Навпаки, ці люди або зазнають мобілізації до збройних сил нашого ворога, або вимушені працювати на його економічний потенціал. І це виклик, масштаб і наслідки дії якого демографи оцінюють надзвичайно песимістично. Натомість війна повернула нас до того, що і органи влади, і ми як громадяни повинні нарешті зрозуміти те, що не просто записано в Конституції України, а є реаліями й основою життя: людина – це найвища цінність.

Другий надзвичайно складний виклик – економічний. Наші економічні ресурси

суттєво скоротилися і, незважаючи на певні позитивні тенденції 2023 року та, умовно кажучи, 2024 року, вони не дозволяють нам належно задовольняти ані потреб Збройних Сил України, ані запитів нашого суспільства.

Звичайно, внаслідок цього достатньо серйозними залишаються соціальні виклики. Ми маємо, насамперед, ту проблему, що наша, як її називають, пасіонарна, або найбільш активна і патріотична частина суспільства зазнала найбільших незворотних втрат. Її представники або вже лежить на цвинтарях, або є неодноразово поранені, або їх ресурс виснажується на лінії фронту. А це породжує питання, що робити з іншими громадянами, які не поспішають не тільки воювати, захищаючи Україну, але й працювати на неї економічно чи волонтерити для фронту.

Дуже небезпечно робити вигляд, що у політичній сфері у нас все гаразд. Політичні проблеми в Україні також існують і, схоже, наростають. Ми чимало говоримо про політичну консолідацію, але все більш очевидно, що це складний процес і складне завдання, яке потребує об'єднаних зусиль усіх без винятку – не лише політичних акторів, але й інститутів громадянського суспільства та органів влади. І тут перед нами ще дуже багато нездійсненої роботи.

Значна роль у вирішенні цих питань належить системі місцевого самоврядування. Правовий режим військового стану суттєво скоротив можливість наших органів місцевого самоврядування, передавши левову частину

їх повноважень на місцях обласним і районним військовим адміністраціям. Згадую шок перших тижнів повномасштабного вторгнення, і одним із ключових факторів того, що путінський бліцкриг провалився, була, поряд із героїчною роботою Збройних Сил, діяльність наших органів місцевого самоврядування. Якби не їх мобілізаційна активність і стійкість, не тільки з гуманітарних питань, але й щодо різнобічної допомоги ЗСУ, ми навряд чи вистояли б. Але це відбулося і показало, наскільки органи місцевого самоврядування, а головне активність територіальних громад важливі.

Поступово назріває і потребує вирішення ключова проблема нашої та й світової майбутності. Ми постали перед жорсткою дилемою: безпека і/або демократія. Адже в умовах воєнного стану виправданими, навіть необхідними є певна концентрація влади та централізовані форми правління всіма ресурсами держави, які потрібні для оборони країни. Але, водночас, це не повинно відбуватися коштом демократичних процесів. Добре відомо, що українське суспільство і під час Помаранчевої революції, і Революції Гідності, і зараз, під час російсько-української війни, боролось за свою демократію і свободу як неподільно пов'язані цінності. Відповідно, будь-який наступ на демократичні процеси в Україні, будь-яке послаблення демократії, крім тих, що зумовлені конституційно-правовою природою воєнного стану, є не виправданими й неприпустимими.

І тут необхідно пам'ятати про ще один виклик і життєву загрозу: на наших проблемах і слабкостях охоче, систематично і послідовно спекулює й паразитує наш ворог. І, на превеликий жаль, часом ми даємо йому різні приводи, щоб робити ці спекуляції та поширювати дезінформацію. Бо найгірший тип інформаційної війни – це коли частинки якоїсь правди змішують з величезною брехнею, і люди, впізнаючи відому їм частину правди, системно, але хибно переносять цю довіру на всю картину подій й процесів, що нав'язуються їм у спотвореному вигляді. На превеликий жаль,

проти нас ведеться жорстка інформаційна і пропагандистська війна. Вона ведеться вона не тільки проти нашої єдності і стійкості, а й проти нашої міжнародної підтримки. Тому навіть це формулювання питання «до якої міри Україна готова погодитися на перемир'я задля того, щоб нарешті західний світ спав спокійно», є надзвичайно хибним і небезпечним. Кожен, хто хоч трохи вивчав природу російського імперіалізму, має знати, що це не вситима машина експансії і репресій. Будь-яка поступка, навіть мінімальна, символічна, завжди сприймається кремлем як свідчення слабості ворогів і підтвердження того, що можна і треба йти далі. Тому всі розмови про перемир'я і поступки з боку України є не просто капітулянтством, а самовбивчою недалекоглядністю.

Місцева демократія є джерелом сили нашої демократії загалом, але тут виникає ситуація, що з низки причин вона має встановлені законом обмеження. Разом з тим і самі органи місцевого самоврядування та територіальні громади нерідко не мають наснаги і сили використовувати ці механізми прямої демократії. Йдеться про громадські слухання, які можна проводити в певних умовах, громадські ініціативи, консультування з громадськістю, діяльність громадських рад. Коли подивимося на весь цей інструментарій з 2022 року, то дуже складно знайти надихаючі прояви цих механізмів у дії. На сайтах органів влади, у медіа я бачу, що цей інструментарій за останні роки суттєво звузився, наближаюсь до мінімального використання. Тоді постає питання, як забезпечити зв'язок територіальної громади, органів місцевого самоврядування і органів місцевої виконавчої влади, щоб він працював. Проблема тут полягає і в тому, що у нас панує ставлення до комунікації з суто технологічної точки зору. Комунікація як засіб донесення меседжів до громадян – це тільки одна частина справи. Найважливіша її частина полягає навіть не в отриманні зворотних сигналів від громадян, а в забезпеченні постійного діалогу для того, щоб владі та громадянському суспільству спільно виробляти

і втілювати у життя оптимальні рішення. Якраз з оптимальними рішеннями маємо чималі проблеми. Безумовно, необхідно дбати про безпеку тилу і створення гідних умов для родин воїнів, але, все ж таки, пріоритет всіх наших ресурсів має бути спрямований на обороноздатність.

Є ще одна річ, яку потрібно донести до всіх: не можна реагувати на військові загрози з боку росії у простий реактивний, лобовий спосіб. Ми з ними перебуваємо в засадничо нерівних умовах. Наша відповідь повинна бути переважно асиметричною. Якщо росія надає перевагу військовій силі, значить ми повинні використовувати політичні засоби, щоб скористатися її слабкостями. І навпаки, якщо росія хоче підірвати наше публічне управління і державність знизу, то ми повинні робити все, щоб наші слабкості і вразливості не працювали на користь ворогів.

Вважаю, що ключовим фактором, який дозволяє знайти гідний вихід із дилеми безпеки і демократії, є європейська та євроатлантична інтеграція України. Європейська інтеграція передбачає, що модель публічного управління окремої держави-кандидата або члена залишається національною і суверенною. Ніхто не приписує, якою має бути ця форма публічної служби. Але разом з тим у публічному управлінні мають бути європейські принципи доброго врядування. На жаль, як свідчить практика, багато наших публічних службовців не знають про ці принципи. Тому, готуючись до євроінтеграції і НАТО, ми повинні ставитися до цих питань більш вимогливо. Чудово розумію, яким величезним зараз є рівень стресу, відповідальності і дискомфорту у державного службовця чи посадової особи органу місцевого самоврядування при виконанні своїх обов'язків. Але з іншого боку, коли люди не мають перед собою чіткого дорозказу, куди ми йдемо і для чого, якою буде результативність її праці? Тому переконаний, що освітній компонент модернізації публічної служби дуже важливий.

У нашій державі, як і у будь-якій іншій, освіта є одним із ключових, фундаментальних ресурсів. Зараз у нас робиться акцент на

національно-патріотичному вихованні. Я думаю, що це правильно і виправдано конкретними умовами. Але на рівні громад ключовим елементом, щоб забезпечити національну консолідацію і єдність нашого суспільства, ефективність роботи наших громад, органів місцевого самоврядування і виконавчої влади є все ж таки сучасна система громадянської освіти. Наша Чернівецька область не тільки завдяки міжнародним контактам, які непогано й динамічно розвиваються в останні роки, але й завдяки якісній громадянській освіті повинна стати тим регіоном, який покаже приклад і нової освітньої політики, і нової моделі громадянського суспільства та громадянської свідомості.

Підсумовую. Тематика і проблематика місцевого самоврядування і його демократичного розвитку не повинна зніматися під час війни. Часом можна почути таке питання: чи можна під час війни проводити реформи? Але моя відповідь на нього така: ми не повинні чекати. Ми увійшли у війну через те, що путін помилюся, а кремль хибно діагностував, що Україна – це держава, яка не відбулася, отже, вона – легка здобич і її буде просто завоювати. Наше завдання – зробити так, щоб цей міф про Україну як слабку державу нарешті був зруйнований не лише на полях битв, а й у щоденному житті нашого умовного тилу. А звідси – реформи і порядок денний реформування не повинні зникати. І децентралізація, в якій ми зупинилися від досить великого успіху на рівні громад, дійшовши тільки до початків реформування на рівні районів і повної відсутності змін на рівні регіонів, уже сьогодні потребує чітко розроблених планів і дій. Не лише дорожньої карти та концепції, а й ключових поетапних державного рівня документів та програм, якими ми завершимо децентралізацію влади. Нова система публічного управління має забезпечити безпеку, комфорт, єдність держави, ефективну роботу усіх органів публічного управління, зробити так, щоб місцеве самоврядування, яке є фундаментом життєздатності нашої державності, забезпечувало як місцеву, так і національну демократію: ефективну, європейську і солідарну.

12 ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД БУКОВИНИ УКЛАЛИ УГОДИ ПРО СПІВРОБІТНИЦТВО З 12 ГРОМАДАМИ МОЛДОВИ

Проект реалізується в рамках співпраці Чернівецької ОВА та Національного конгресу українців у Молдові. Підписання угод відбулося у ході IV щорічного Форуму та фестивалю «Ukrainian Day in Moldova 2024» («Українські дні в Молдові 2024») у Кишиневі.

Чернівецьку область на заході представляла перша заступниця начальника обласної військової адміністрації Альона Атаманюк та уповноважені делегати буковинських громад. Від Чернівецької області угоди підписали представники Сторожинецької, Селятинської, Банилівської, Конятинської, Вашківцевої, Усть-Путильської, Брусницької, Недобоївської, Вашковецької, Рукшинської, Лівинецької, Клішківцевої територіальних громад.

Від Молдови — представники громад Ришкани, Голяни, Каларашовка, Унгри, Бирледяни, Василеуци, Тецкани, Атакі, Яблони, Марамоновка, Нагоряни, Дану.

Як зазначив у себе на сторінці у Facebook голова Чернівецької обласної військової адміністрації Руслан Запаранюк, підписані угоди дозволять громадам з обох сторін започаткувати тісну співпрацю, що передбачатиме обмін знаннями і успішними практиками розвитку громад та місцевого самоврядування, а також сприятиме реалізації спільних транскордонних проєктів.

Фото з Facebook

РЮЕЙ-МАЛЬМЕЗОН ТА ЧЕРНІВЦІ СТАЛИ МІСТАМИ-ПОБРАТИМАМИ

«Ми знайшли не просто партнерів, а справжніх друзів, з якими хочеться будувати спільне майбутнє для наших міст. Подякували їм за підтримку України та нашого міста», – зазначає у своєму дописі Чернівецький міський голова Роман Клічук. На підписанні угоди був присутній також Надзвичайний і Повноважний Посол України у Франції України Вадим Омельченко.

За словами Романа Клічука, під час зустрічі йшлося про плани на майбутню співпрацю у сферах спорту, культури та гуманітарної допомоги. «Важливо, щоб наші відносини не залишалися лише на папері, а приносили реальні результати для наших громад», – наголосив він.

Фото зі сторінки Романа Клічука у Facebook

ХОТИНСЬКИЙ МІСЬКИЙ ГОЛОВА АНДРІЙ ДРАНЧУК ЗУСТРІВСЯ З КАНЦЛЕРОМ НІМЕЧЧИНИ ОЛАФОМ ШОЛЬЦОМ

Зустріч відбулася у Бундестазі – конституційному та законодавчому органі ФРН. За словами Андрія Дранчука, готувалися до цієї події від початку року. Під час зустрічі йшлося про новий рівень підтримки Хотинської громади і масштабування партнерства. Учасники обговорили вдалий початок освітнього партнерства, майбутні стажування школярів та інші проекти.

Фото зі сторінки Андрія Дранчука у Facebook

У ВИЖНИЦІ ВІДКРИЛИ ПРОСТІР СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ТА ЖИТТЄСТІЙКОСТІ

Відбулося урочисте відкриття Простору соціальної адаптації та життєстійкості в Коштовному некомерційному підприємстві «Центр надання соціальних послуг» Вижницької міської ради, - йдеться на сайті громади у Facebook.

Цей простір стане ключовим центром підтримки для людей, які потребують допомоги в інтеграції до суспільного життя. У новоствореному просторі надаватимуться різноманітні послуги: психологічна допомога, консультування, тренінги з розвитку соціальних навичок для успішної адаптації.

Проект «Експертна підтримка місцевої влади в організації відповідних соціальних послуг та створенні ефективної системи соціальної адаптації вразливих груп дорослого населення, включаючи ВПО та осіб,

які постраждали від війни» реалізовано у співпраці Вижницької міської ради та Центру надання соціальних послуг.

Простір соціальної адаптації та життєстійкості допоможе розширити спектр соціальних послуг і охопити більшу кількість вразливих категорій населення Вижницької громади. Це ще один крок до створення підтримуючого середовища для тих, хто найбільше цього потребує.

Проект реалізовано Вижницькою міською радою у співпраці з Програмою розвитку ООН в Україні за фінансової підтримки Європейського Союзу, а також експертної підтримки UNDP Ukraine / ПРООН в Україні Громадська Організація «Ліга соціальних працівників України».

Джерело: <https://fb.watch/vpPS3oLU1B/>

ВІДБУЛАСЯ РОБОЧА ПОЇЗДКА ПРЕДСТАВНИКІВ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ У ГАЙДЕНРОД (ЗЕМЛЯ ГЕССЕН, НІМЕЧЧИНА)

Щоб обговорити подальшу підтримку українського народу, надання гуманітарної допомоги та розширення співпраці на рівні громад, голова Чернівецької обласної ради Олексій Бойко здійснив робочу поїздку у Гайденрод (земля Гессен, Німеччина). Про це інформує пресслужба Чернівецької обласної ради.

Разом із делегацією, до складу якої увійшов депутат облради Сергій Капіцький та начальник інформаційно-аналітичного відділу Олександр Білоус, Олексій Бойко зустрівся з очільником муніципалітету Фолькером Діфенбахом, мером Бад-Швальбаха Маркусом Оберндорфером та іншими представниками землі Гессен. Голова облради подякував німецьким друзям за постійну підтримку українців, яка особливо цінна у важкий воєнний час.

Під час зустрічі вони обговорили нагальні потреби людей не лише у Чернівецькій області, але й в інших регіонах, особливо тих, котрі найбільше потерпають від російських обстрілів. Адже залучаючи гуманітарну допомогу з-за кордону, Чернівецька обласна рада спрямовує її на підтримку вимушених

переселенців, а також туди, де є найбільша потреба.

Чернівецьку область також представляли голова Юрковецької громади Віталій Шафер, голова Вашківцецької громади Микола Перч, народний артист України Іван Дерда.

Представники землі Гессен відвідували Буковину у липні. Адже Гайденрод уже багато років допомагає соціальним і медичним закладам Чернівецької області. А за два роки повномасштабної російсько-української війни німецькі друзі передали десятки автомобілів для ЗСУ, тонни гуманітарних вантажів для переселенців, а також три «швидких» та два пожежних автомобілі.

ДЕЛЕГАЦІЯ З ВИЖНИЦЬКОЇ ГРОМАДИ ВІДВІДАЛА МІЖНАРОДНИЙ ФОРУМ У ЛЮКСЕМБУРЗІ

12 листопада 2024 року в мерії міста Люксембург відбулася важлива зустріч, яка об'єднала представників України та Люксембурга. Делегація Люксембурзько-української торгової палати, українських мерій з Вижниці, Бучі, Львова, Лимана та Скадовська, а також члени Коледжу олддерменів, муніципалітету Штрассен та Ukrainescht Haus Stroossen обговорили актуальні питання співпраці.

Як інформує пресслужба міської ради, Вижницьку громаду на заході представляли заступник міського голови Сергій КОЛОТИЛО та головний спеціаліст Андрій РО-

МАН. Делегати взяли участь в обговореннях, спрямованих на сприяння співпраці між європейськими та українськими муніципалітетами, а також у презентаціях нових проєктів, спрямованих на відновлення України.

Одним з найважливіших етапів візиту стала багатогодинна зустріч з менеджерами Європейського інвестиційного банку (ЕІВ). Під час якої учасники ознайомилися з наявними програмами, які фінансуються Європейським інвестиційним банком, а також обговорили можливості фінансової

підтримки для українських проектів у межах діяльності ЕІВ. Представники Вижницької громади та бізнесу представили 5 підготовлених проектів.

Основні теми зустрічі:

- гуманітарна допомога Україні;
- муніципальне партнерство та обмін досвідом;
- впровадження рішень Smart City для розвитку громади;
- сталий розвиток за допомогою цифрових технологій;
- можливості для фінансування Європейським інвестиційним банком проектів українських громад.

Особливий акцент було зроблено на важливості залучення інновацій та нових

підходів у відновленні українських громад. Люксембурзька сторона підтвердила свою готовність підтримувати Україну не тільки фінансово, а й поділитися сучасними технологіями та практиками.

У ГЛИБОЦЬКІЙ ГРОМАДІ РОЗПОЧАВ РОБОТУ УНІВЕРСИТЕТ ТРЕТЬОГО ВІКУ

Як інформує пресслужба Чернівецької обласної ради, це унікальна можливість для старших людей, людей з інвалідністю та всіх, хто хоче бути активним, отримати нові знання, розвивати навички та покращити якість свого життя. На слухачів чекає не тільки навчання, але й спілкування, обмін досвідом та підтримка. Тут працюватимуть літературно-мистецький, інформаційний, географічний,

краєзнавчий факультети та курс турботи про себе.

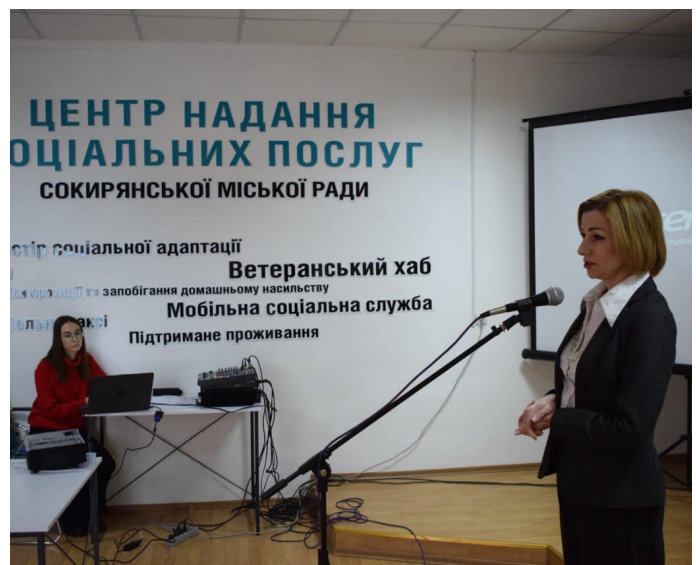
Діятиме Університет третього віку на базі Центру надання соціальних послуг громади. Проект реалізований Програмою розвитку ООН (ПРООН) в Україні у співпраці з Європейським Союзом та громадською організацією «Ліга соціальних працівників України».

У СОКИРЯНСЬКІЙ ГРОМАДІ ВІДКРИЛИ ВЕТЕРАНСЬКИЙ ПРОСТІР

Він діятиме на базі Центру надання соціальних послуг Сокирянської міської ради.

Як інформує пресслужба Чернівецької обласної ради, військові та їхні рідні зможуть тут отримати різні послуги, зокрема:

- інформаційно-консультаційну підтримку;
- психологічну та правничу допомоги;
- фізкультурно-спортивну реабілітацію;
- сприяння у здійсненні професійної адаптації, включаючи розвиток навичок цифрової грамотності;
- організацію дозвілля та активного відпочинку тощо.

ЗИНОВІЙ БРОЙДЕ,

радник голови
облдержадміністрації,
директор ДНТЦ «Екоресурс»,
кандидат технічних наук

РОЗПОЧИНАЄМО РУХ

Упродовж 15 років у «Буковинському віснику» – з першого [1] до попереднього [2] випусків, неодноразово дискутувались актуальні аспекти сучасного відтворення транс'європейських і прикордонних мульти-

модальних сполучень через західноукраїнські перехрестя Балтійсько-Середземноморських і Чорноморсько-Адріатичних історичних шляхів: «з варяг у греки» і «Шовкового».

Рис. 1. Транс'європейські сполучення через Україну за Угодою Європейської комісії ООН (UNECE) AGTC 1991 року.

Ці намагання ґрунтувались на лінії міжнародних комбінованих перевезень і об'єкти (AGTC), на основі яких надалі було розбудовано мережу транспортних коридорів ЄС TEN-T. Тому, виходячи з ключової історично-доведеної значущості сучасного відновлення

цих мультимодальних сполучень в обхід і через Карпати, як для територіального розвитку в Центрально-Східній Європі, так і для європейської та євроатлантичної інтеграції у цьому макрореґіоні, така необхідність послідовно проголошувалась при становленні міждержавних і міжтериторіальних стосунків

та спільної взаємодії з ЄС і НАТО. Зокрема, положення ключових статей базового українсько-румунського договору від 02.06.1997,

наведені на Рис. 2а), лежать в основі сьгоднішніх Інструменту єднання Європи ЄС (CEF) та Ініціативи Тримор'я (3SI).

**Договір
про відносини добросусідства і співробітництва
між Україною та Румунією**

Стаття 8

Договірні Сторони відповідно до положень Європейської Рамкової Конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями (995_106) заохочуватимуть і підтримуватимуть безпосередні контакти та взаємовигідне співробітництво між адміністративно-територіальними одиницями України і Румунії, зокрема у прикордонних зонах. Вони також сприятимуть співробітництву між адміністративно-територіальними одиницями обох держав в рамках існуючих, а також новостворюваних єврорегіонів "Верхній Прут" і "Нижній Дунай", до участі в яких можуть запрошуватися адміністративно-територіальні одиниці інших зацікавлених держав. Договірні Сторони діятимуть в напрямку включення цього співробітництва в рамки відповідної діяльності європейських інституцій.

Стаття 17

Договірні Сторони розширюватимуть співробітництво в галузі транспорту, забезпечуючи, зокрема, свободу транзиту осіб і вантажів через свої території відповідно до національного законодавства та міжнародних норм і практики. З цією метою вони укладуть відповідні угоди.

Стаття 18

Договірні Сторони співробітничатимуть з метою гармонізації політики та програм розвитку національних інфраструктур, включаючи енергетичні системи, а також транспортні і телекомунікаційні мережі.

**РІШЕННЯ № 8/2000
РАДИ ЄВРОРЕГІОНУ «ВЕРХНІЙ ПРУТ»**
«Про пріоритетні сфери економічної та соціальної діяльності в Єврорегіоні «Верхній Прут»».

**HOTARAREA Nr. 8/2000
A CONSILIULUI EUROREGIUNII
«PRUTUL DE SUS»**
«Cu privire la domeniile prioritare ale activităţii economice şi sociale a Euroregiunii «Prutul de Sus»

**DECISION № 8/2000
OF THE COUNCIL OF EUROREGION
«UPPER PRUT»**
«On the priority spheres for the Social & Economical activities in Euroregion «Upper Prut»

м. Єдинат 30 листопада 2000 р. Municipiul Eđinat 30 noembrie 2000 city Eđinatz November 30, 2000

У відповідності до статей 5 і 6 статуту Єврорегіону затверджується наступний перелік пріоритетних сфер економічної та соціальної взаємопов'язаної діяльності в Єврорегіоні:

- розвиток транспортно-комунікаційної інфраструктури на рівнях трансевропейських коридорів та місцевих сполучень;
- розвиток енергетичної інфраструктури на рівнях взаємодії державних та локалізованих джерел енергії;
- вдосконалення водокористувальницьких систем;
- дієкористування та розвиток виробничої промисловості, агропромислового комплексу і легкої промисловості;
- розвиток транскордонної торгівлі на місцевому рівні;

1. Council of the Euroregion adopts the follows list of priority spheres for the linked Economical & Social activities in the Euroregion

- development of transport & communications infrastructure on the levels of Trans-European corridors and local traffic;

complexului agroindustrial şi industriei uşoare; dezvoltarea comerţului transfrontalier la nivel local şi activităţii comerciale

1. Рада Єврорегіону затверджує наступний перелік пріоритетних сфер економічної та соціальної взаємопов'язаної діяльності в Єврорегіоні:

- розвиток транспортно-комунікаційної інфраструктури на рівнях трансевропейських коридорів та місцевих сполучень;

1. Consiliul Euroregiunii aprobă următoarele domenii prioritare de activitate economică şi socială reciprocă în cadrul Euroregiunii:

- dezvoltarea infrastructurii de transport şi comunicaţii la nivelul coridoarelor transeuropene şi comunicaţiilor locale;

“Урядовий кур’єр” 19.09.2002, с. 3
про візит Президента Румунії до України

На основі консенсусу За словами румунського Президента

Румунсько-український діалог має йти також по інших великих проєктах, зокрема, щодо мереж транспортування нафти і газу, інтеграції енергетичних систем, модернізації та розширення комунікації — шосе, автострад, залізниць, особливо у контексті співробітництва із сусідніми Польщею та

ПРОТОКОЛ

робочої наради з питань розбудови системи транскордонних транспортних сполучень в зоні нових кордонів ЄС через Україну, Румунію та Польщу, що проходять територію Львівської, Івано-Франківської, Чернівецької областей України та Сучавського повіту Румунії

КПП “Порубне-Сірет”

28 січня 2004 р.

Робоча нарада у складі представників від Чернівецької області України:

- заступника начальника Головного управління економіки облдержадміністрації Михайла ГЕРМАНА;
- начальника відділу транспорту та зв’язку облдержадміністрації Люби ЛУЦЕНКО;
- радника голови облдержадміністрації Зіновія БРОЙДЕ;
- в.о. начальника Вадул-Сіретської митниці Василя ВІНТОНІКА;
- директора філії “Укрінтертранссервіс Чернівці” Олександра БУГИ;

Від Львівської області України

- начальника управління транспорту та зв’язку облдержадміністрації Володимира БОЙКА

від Івано-Франківської області України

- першого заступника начальника Головного управління економіки, промисловості та розвитку підприємництва облдержадміністрації Зінаїди ФЕДУРУК;
- начальника відділу зовнішніх зв’язків та європейської інтеграції облдержадміністрації Олександра ЗРАЙКО

Від Сучавського повіту Румунії:

- заступника голови Сучавської повітової ради Мірчі Драгоша ДАНУБІАНУ
- радника Сучавської повітової ради Яноша ХОРВАТА

PROCES VERBAL

al constăturii de lucru pe problemele edificării sistemului comunicațiilor de transport transfrontaliere în zona noilor frontiere ale UE prin Ucraina, România și Polonia, care trec pe teritoriul regiunilor Lviv, Ivano-Frankivsk și Cernăuți ale Ucrainei și județului Suceava al României

PTF „Porubne-Siret”

28 ianuarie 2004

Constătura de lucru compusă din reprezentanții din partea regiunii Cernăuți a Ucrainei:

- șef-adjunct al Direcției principale pentru economie a Administrației Regionale de Stat Myhailo GHERMAN;
- șeful secției transport și telecomunicații a Administrației Regionale de Stat Liuba LUȚENKO;
- consilierul șefului Administrației Regionale de Stat Zinovi BROIDE;
- șeful ad-interim al Vămii Vadul-Siret Vasyl VINTONYK;
- directorul filialei „Ukrintertransservis-Cernivți” Oleksandr BUGA;

din partea regiunii Lviv a Ucrainei:

- șeful Direcției transport și telecomunicații a Administrației Regionale de Stat Volodymyr BOIKO;

din partea regiunii Ivano-Frankivsk a Ucrainei:

- prim-adjunct al șefului Direcției principale economie, industrie și dezvoltare a antreprenoriatului a Administrației Regionale de Stat Zinaida FEDORUK;
- șeful secției relații externe și integrare europeană a Administrației Regionale de Stat Olexandr ZRAIKO;

Din partea județului Suceava al României:

- vicepreședintele Consiliului Județean Suceava Mircea Dragoș DANUBIANU;
- consilierul Consiliului Județean Suceava Ianoș HORVATH

1. Виходячи з положень Комплексної програми утвердження України як транзитної держави у 2002-2010 р. у контексті Послання Комісії ЄС "Paving the way for a New Neighbourhood

1. Reieşind din prevederile Programului complex de afirmare a Ucrainei ca stat de tranzit pe perioada 2002-2010 în contextul Mesajului UE "Paving the way for a New Neighbourhood Instrument" din

2.1. Утворити спільну робочу групу за участю представників органів, що відповідають за розвиток транспортних і прикордонних систем та просторове планування територій для визначення пріоритетних маршрутів слідування вантажних і пасажирських потоків та вироблення узгоджених заходів, необхідних для послідовного і безпечного зростання транзиту.

2.2. Прийняти до відома пропозиції Чернівецької області про відпрацювання транскордонних проєктів щодо інформаційного оснащення транзитних трас, проведення відповідної маркетингової кампанії, презентації транзитного потенціалу регіону в Україні, Польщі, Румунії, Болгарії, Туреччині та розповсюдженні інформації через закордонні установи у країнах ЄС.

2.3. Просити Львівську обласну державну адміністрацію здійснити необхідні кроки для залучення до участі у робочій групі та зазначених заходах представників польських регіонів та урядових структур Польщі для подальшого спільного вироблення узгоджених програм та проєктів.

2.4. Утворити на основі спільної робочої групи ініціативні центри за участю представників трьох країн для оперативної взаємодії між відповідними регіональними, урядовими і міжнародними структурами:

- по українсько-румунському напрямку з базуванням у Чернівецькій обласній державній адміністрації;
- по українсько-польському напрямку з базуванням у Львівській обласній державній адміністрації.

2.1. Să fie crea un grup comun de lucru cu participarea reprezentanţilor organelor responsabile de dezvoltarea sistemelor de transport şi de frontieră şi de planificarea spaţială a teritoriilor pentru stabilirea itinerarelor prioritare ale fluxurilor de mărfuri şi călători şi elaborarea unor măsuri coordonate necesare creşterii necabătute şi nepericuloase a tranzitului.

2.2. Se se ia act de propunerile regiunii Cernăuţi privind definitivarea proiectelor transfrontaliere referitoare la dotarea informativă a căilor de tranzit, desfăşurarea unei campanii de marketing corespunzătoare, prezentarea potenţialului de tranzit al regiunii în Ucraina, Polonia, România, Bulgaria, Turcia şi difuzarea, prin intermediul instituţiilor din străinătate, a informaţiei în ţările UE.

2.3. Să fie rugată Administraţia Regională de Stat Lviv să facă paşii necesari pentru atragerea la activitatea acestui grup de lucru şi la măsurile trasate a reprezentanţilor regiunilor poloneze şi structurilor guvernamentale ale Poloniei cu scopul elaborării în comun pe viitor a unor programe şi proiecte coordonate.

2.4. Să fie create, pe baza grupului comun de lucru, centre de iniţiativă cu participarea reprezentanţilor celor trei ţări pentru asigurarea operativităţii legăturii reciproce a structurilor regionale, guvernamentale şi internaţionale corespunzătoare:

- pe direcţia ucraineano-română – cu amplasarea la Administraţia Regională de Stat Cernăuţi;
- pe direcţia ucraineano-poloneză – cu amplasarea la Administraţia Regională de Stat Lvov.

РЕЗОЛЮЦІЯ

спільного засідання депутатів Чернівецької обласної ради та Сучавської повітової ради

м. Чернівці

15 вересня 2008 року

1. Стосовно питань щодо відновлення і подальшого розвитку транскордонних транспортних сполучень у Чернівецькій області та у Сучавському повіті, з метою зростання транзитного потенціалу обох регіонів, забезпечення потреб місцевого населення та соціально-економічного просторового розвитку транскордонної території обох регіонів, запропоновано наступне:

REZOLUŢIA

şedinţei comune a deputaţilor Consiliului Judeţean Suceava şi Consiliului Regional Cernăuţi

mun. Cernăuţi

15 septembrie 2008

1. Referitor la problema legată de refacerea şi dezvoltarea căilor de transport transfrontalier în judeţul Suceava şi regiunea Cernăuţi în vederea creşterii potenţialului de tranzit al ambelor regiuni, asigurării nevoilor populaţiei locale şi dezvoltării social-economice spaţiale a teritoriului transfrontalier din aceste regiuni, s-au făcut următoarele propuneri:

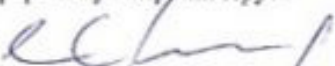

<p>1.1 Органи регіональної влади Чернівецької області та Сучавського повіту спільно з іншими членами і партнерами Єврорегіону «Верхній Прут» внесуть пропозиції центральним галузевим органам влади для просування проєктів стосовно розвитку транс'європейської і місцевої транспортної інфраструктури відповідно до послання Єврокомісії до Ради ЄС та Європейського Парламенту від 31.01.2007 COM(2007) 32 final «Розширення основних транс'європейських транспортних осей до сусідніх країн. Настапиви щодо транспорту в Європі та сусідніх регіонах», а також проєктів щодо можливостей транзиту енергоносіїв через українсько-румунський кордон і з розбудови необхідної прикордонної інфраструктури для включення до Спільної операційної програми «Румунія-Україна-Молдова» із забезпеченням співфінансування з відповідних міжнародних, національних, місцевих і приватних джерел.</p> <p>1.2. Спільна підготовка звернення до Урядів України і Румунії щодо підтримки цих проєктів</p> <p>1.3. Представники Чернівецької області та Сучавського повіту, в рамках робочої зустрічі заступника міністра та державного секретаря транспортних міністерств України та Румунії, внесуть пропозиції, передбачені п. 1.1, та запропонують проведення робочих зустрічей з цих питань на міжнародному пункті пропуску «Порубне – Сірет».</p> <p>Цей текст укладено у трьох примірниках, які мають однакову юридичну силу.</p> <p>Іван ШИЛЕПНИЦЬКИЙ – голова Чернівецької обласної ради, заступник Виконавчого Голови Ради Єврорегіону «Верхній Прут»</p> 	<p>1.1. Autoritățile de decizie din regiunea Cernăuți și județul Suceava, împreună cu alți membri și parteneri ai Euroregiunii „Prutul de Sus” vor face propuneri autorităților centrale de resort pentru promovarea de proiecte privind dezvoltarea infrastructurii de transport transeuropene și locale, în conformitate cu Comunicarea Comisiei Europene către Consiliul și Parlamentul European COM (2007) 32 final, din 31.01.2007 „Extinderea principalelor axe transeuropene de transport până în țările vecine. Indicații privind transporturile în Europa și regiunile vecine”, precum și a proiectelor legate de posibilitățile de tranzit a agenților energetici peste frontiera ucraineano-română și edificarea infrastructurii de frontieră necesare pentru includerea în Programul Operațional Comun „România-Ucraina-Moldova” cu asigurarea finanțării comune din surse internaționale, naționale, locale și private.</p> <p>1.2. Pregătirea comună a unui apel către Guvernele Ucrainei și României privind susținerea acestor proiecte</p> <p>1.3. Reprezentanții județului Suceava și a regiunii Cernăuți, în cadrul întâlnirii de lucru a secretarului de stat și a adjunctului ministrului din ministerele de transport din România și Ucraina, vor prezenta propunerile prevăzute la p.1.1 și vor propune efectuarea unor întâlniri de lucru pe aceste probleme la Punctul de Control Trecere Frontieră Internațional „Porubne – ...”</p> <p>Acest text a fost întocmit în trei exemplare, care au aceeași putere juridică.</p> <p>Gheorghe FLUTUR – Președintele Consiliului Județean Suceava.</p>
---	---

Рис. 2. Підтримка відтворення трансєвропейських сполучень: а) у базовому українсько-румунському договорі, б) пілотним Єврорегіоном «Верхній Прут»; в) на президентському рівні, г) регіонами в зоні сполучень, д) спільним засіданням регіональних рад Північної та Південної Буковини.

Тепер, після ухвалення ЄС 22.12.2023 відродження транспортного коридору TEN-T «Балтійське море – Чорне море – Егейське море», на черговому засіданні Українсько-румунської змішаної прикордонної залізничної комісії (далі – Комісія) у Сучавському повіті Румунії 18.12.2024 були розглянуті виклики і можливості реалізації транскордонного потенціалу мультимодальних залізничних сполучень цим ко-

ридором через Україну і Румунію, а також Молдову. Для їх втілення СЕГ вже визначив фінансування техніко-економічного обґрунтування і проектування відновлення залізничних колій європейського стандарту 1435 мм. Ці сполучення будувались ще у ХІХ ст. коштом Англо-Австрійського банку та були перекроєні СРСР на російський стандарт 1520 мм в Україні та Молдові після ІІ Світової війни.

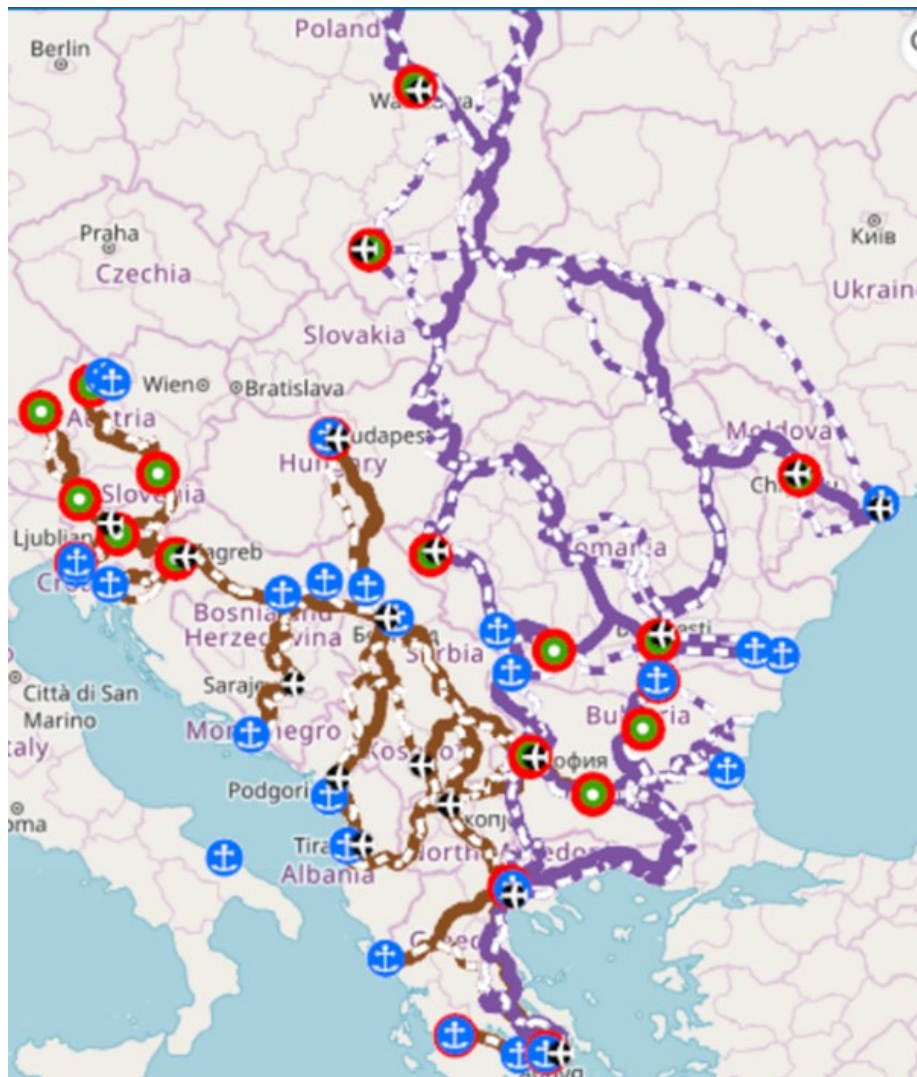

Рис. 3 Нові транс'європейські коридори транспортної мережі ЄС (TEN-T) «Балтійське море – Чорне море – Егейське море», а також «Західні Балкани – Середземне море», ухвалені 22.12.2023

Оскільки проголошена реконструкція займе не один рік, увагу Комісії було зосереджено на невідкладній потребі відновлення регулярного пасажирського руху наявними коліями цього коридору через Україну та всі межуючі з нею країни ЄС і НАТО, а також Молдову. На відміну від сполучень з Польщею, Словаччиною і Угорщиною, поза українською увагою дотепер залишався залізничний транзит через Румунію, Болгарію, Грецію і Туреччину до портів і курортів Східного Середземномор'я і Близького Сходу та до усього адриатичного узбережжя від Італії до Албанії, який був розбудований за часів Австро-Угорщини.

Але реалії нинішньої війни та спровокованої нею енергетичної, економічної та продовольчої кризи на тлі глобальних за-

гроз кліматичних змін примусили уважніше придивитись до уроків Кримської війни 1853-1856 рр. (що мала багато спільних рис та, сподіваємось, наслідків з нинішньою агресією росії). Саме ці реалії стали підґрунтям тодішньої розбудови та нинішнього оновлення транс'європейського коридору.

Зазначена «генетика» проявлялась як в обох Світових війнах, так і після них, коли цим коридором здійснювались регулярні прямі сполучення Варшава–Бухарест та, за часів Варшавського договору, Берлін–Софія, а також численними потягами і безпересадковими вагонами, що слідували до Варни і Бургаса. В перші роки незалежності України цим коридором короткий час здійснювались пасажирські сполучення Київ – Стамбул і

Краків – Констанца.

Ключові цілі означеного макропроєкту визначено як Стратегією JASPERS від 11.07.2023 [3] на виконання спільного рішення Єврокомісії і Європейського інвестиційного банку (ЕІВ) від 22.10.2022, так і рішеннями сумісного засідання урядів України і Румунії 18.10.2023 згідно зі Спільною заявою Президентів від 10.10.2023 про започаткування стратегічного партнерства між нашими країнами. Основними завданнями в цій зоні східного флангу ЄС і НАТО є відтворення і подальше нарощування вантажо-пасажирських перевезень через Польщу, Львів і Чернівці в Україні та Румунію, а також Молдову і далі до Одеси з перспективою їх наступного поширення до центру і сходу України та Криму.

Тому, на підставі листування з керівництвом Генерального директорату Єврокомісії (DG MOVE), розгляду на профільних форумах та попередніх обговорень у 2023 році інтегрованих пропозицій [2, С. 39-41] на засіданнях двосторонньої

(UA-RO) та тристоронньої (UA-RO-MD) міжурядових робочих груп з розвитку інфраструктури «Шляхів солідарності ЄС» під співголовуванням заступників транспортних міністерств і егідою EUAM (КМЄС), нижче наведені ініціативи були презентовані в рамках Форуму 3SI у Міністерстві транспорту та інфраструктури Румунії 08.09.2023 та 03.07.2024 – керівництву Компанії пасажирських перевезень (CFR Călători).

За результатами цих обговорень, вищезгадані інтегровані пропозиції, попередньо узгоджені з керівництвом АТ «Укрзалізниця» і висвітлені у журналі Moldova Invest [4], були продискутовані 16.10.2024 на міжнародній конференції у Кишиневу за участі представників уряду Молдови та 17 і 25 жовтня у Яссах з керівниками регіональних структур CFR Călători та CFR Infrastructura. У цих дискусіях особливо наголошувалось про необхідність якнайшвидшого започаткування пасажирських перевезень за наступними схемами.

Рис. 4. Схема започаткування на станції Вадул-Сірет обміну пасажирами з/до України, які слідуватимуть причіпними вагонами Київ – Львів – Чернівці - Вадул-Сірет, та пасажирами з/до Румунії, які слідуватимуть причіпними вагонами з/до Вадул-Сірета від Сучави, куди прибувають і відправляються нині курсуючі румунські потяги з/до Бухареста, Ясс (Галацу та Кишиневу з пересадкою в Унгень), а також з Трансільванії (Клужа, Тимішоари, Арада)

Комісія розглянула пропозиції щодо призначення в Україні причіпних вагонів до нижчеозначених потягів, які курсують до/з Чернівців. Йдеться про вагони Київ – Львів – Чернівці – Вадул-Сірет (у перспективі також Ковель – Рава-Руська – Львів – Вадул-Сірет та Чоп – Вадул-Сірет). Слідування цих вагонів продовжуватиметься після їх прибуття у Чернівці до прикордонної станції Вадул-Сірет (35 км). Прикордонно-митний контроль пасажирів запропоновано здійснювати упродовж руху з/до Чернівців за прикладом нині діючого контролю в потягах на перегоні Львів – Мостиська – Перемишль.

Як перший варіант для реалізації вже у I півріччі 2025 року запропоновано причіпні вагони Київ – Вадул-Сірет до потяга 7/8 Київ – Чернівці, що відправляється з Києва о 20:13 (Львів 03:07 – 03:27, Івано-Франківськ 05:37 – 05:52) і прибуває до Чернівців о 07:59 (усі графіки руху в Україні та Румунії наведені за розкладами, що діють з грудня 2024 року). Надалі причіпні вагони слідуватимуть від Чернівців до Вадул-Сірета з лише однією зупинкою на станції Чернівці-Південні (Міжнародний аеропорт «Чернівці» ім. Л. Каденюка). Після обміну пасажирями на Вадул-Сіреті і повернення до Чернівців з пасажирями, які слідують з Румунії, ці вагони пропонується причіпляти до таких потягів:

- по непарних днях – до потяга 146 Чернівці – Харків, відправлення з Чернівців о 13:06 (Івано-Франківськ 15:12 – 16:23, Львів 18:45 – 19:05, Київ 02:21 – 02:41, Харків 09:28)

- або до потяга 136, відправлення з

Чернівців о 15:20 з перечепленням у Івано-Франківську до потяга 123 (відправлення 19:50, Львів 22:09 – 22:30, Київ 05:20 – 05:40, Харків 12:56).

З румунського боку слідування пасажирів до Вадул-Сірета запропоновано наступними потягами:

- з Бухареста потягом IRN 1653, відправлення о 22:36, прибуття у Сучаву о 05:40;

- з Ясс потягом IR 1833 – відправлення з Ясс о 05:57, прибуття у Сучаву о 07:49;

- з Тімішоари потягом IRN 1765 – відправлення з Тімішоари о 14:51, з Клужа о 23:04, прибуття у Сучаву о 05:40.

Після обміну пасажирями на Вадул-Сіреті і повернення до Сучави з пасажирями, які слідують з України, ці вагони пропонується причіпляти до таких потягів:

- на Бухарест потягом IR 1754 – з Сучави о 12:40, прибуття до Бухареста о 19:25;

- на Ясси потягом IR 1754 – з Сучави о 12:19, прибуття до Ясс о 18:17;

- на Клуж потягом IR 1830 – з Сучави о 13:10, прибуття до Клужа о 20:12.

За результатами практичного опрацювання запропонованого обміну пасажирями передбачається його подальше доповнення з українського боку можливістю слідування від Вадул-Сірета не тільки до Києва і Львова, а також й для пересадки на потяги інших країн у Чопі з/до Угорщини, Словаччини, Чехії, Австрії та у Рава-Руській і Ковелі до/з Польщі за наступною схемою.

Рис. 5. Схема слідування пасажирів, які прибувають і від'їжджають з/до України і Румунії через Вадул-Сірет, для подальшого сполучення потягами з/до Чопа, Рава-Руської і Ковеля

Для цього, окрім вищенаведеної схеми обміну пасажирями в першій половині дня, Комісії продемонстровано можливості подальшого застосування 2-х інших груп причіпних вагонів, що слідуватимуть до Вадул-Сірета з прибуттям у Чернівці о 22:07 за розкладом потяга 802 Львів – Чернівці.

До опівночі на Вадул-Сірет має відбутись обмін пасажирями, що прибуватимуть до Сучави наступними потягами (з можливими змінами розкладів):

- з Бухареста потягом IR 1753, відправлення з Бухареста о 14:00, прибуття в Сучаву о 20:13;

- з Ясс потягом IRN 01763 – відправлення з Ясс о 15:49, прибуття у Сучаву о 17:33;

- з Тімішоари, Клужа потягом IR 1831 – відправлення з Тімішоари о 06:45, з Клужа о 14:33, прибуття у Сучаву о 21:30.

Після обміну пасажирями на Вадул-Сіреті обидві групи вагонів відправляються з Чернівців близько 01:00 і слідують через Івано-Франківськ до Стрия, де між 5 і 6 годинами ранку одна група перечіпляється до потяга, що слідує до Чопа.

По прибутті цих вагонів у Чоп до 10 год ранку, пасажири з Румунії та Чернівецької і Івано-Франківської областей можуть пересідати на потяги, що відправляються: об 11:06 – 645 Чоп – Захонь; о 12:02 – 33 Мукачево – Будапешт; до Кошице – о 09:59 – 961 і о 14:48 – 963 та о 17:35 – на 123 Чоп – Прага. Якщо вагони прибуватимуть у Чоп до 09:00, то пасажири встигатимуть о 09:02 на 145 Чоп – Відень. Водночас від Чопа у ці вагони сідатимуть пасажири з потягів 642 Дебрецен – Мукачево, що прибуває о 07:40, 960 з Кошице, що прибуває о 08:50, та, можливо, з 122 Прага – Чоп, що прибуває о 10-38.

Ця група вагонів повертається з Чопа для з'єднання з другою групою по Стрию або у Львові між 17 і 18 годинами.

Друга група вагонів з Вадул-Сірета слідуватиме від Стрия до Львова, Рава-Руської та Ковеля. По прибутті до Львова близько 6 години ранку можлива пересадка на потяги 73 або 89, які відправляються до Пшемишля

о 08:51. Причіпний вагон Вадул-Сірет – Київ у Львові перечіплятиметься до потяга 749 (зі Львова о 10:30, прибуття до Києва о 17:05), або до потяга 100 (зі Львова о 13:02, у Києві о 19:41).

Далі вагони групи Вадул-Сірет – Рава-Руська – Ковель можуть бути біля 9 години у Рава-Руській для обміну пасажирями з потягами 768 Рава-Руська – Варшава о 09:50, а також 767 Варшава – Рава-Руська, що прибуває о 05:15. Від Рава-Руської пропонується слідування цих вагонів через Червоноград – Сокаль з прибуттям до Ковеля близько 12 год для можливості пересадки пасажирів на потяг 119 до Хелма о 13:20 та посадки пасажирів, які прибули з Варшави потягом 68 о 04:01. Також вагон Вадул-Сірет – Київ може слідувати через Ковель з перечіпленням там до потяга 120 (15:52) з прибуттям до Києва о 22:39.

По поверненні з Ковеля до Львова близько 17 год., до цієї групи причіплятимуть купейний(ні) вагон(и) Харків – Київ – Львів – Чернівці – Вадул-Сірет, що відправлятимуться з Харкова потягом 112 о 22-38 (Київ 05:35 - 06:35, Львів 13:39). Одночасно у Львові відбуватиметься посадка пасажирів, які прибули з Пшемишля потягами 706, 74, 90, для їх слідування до Румунії, Івано-Франківська і Чернівців.

Згідно з Протоколом засідання Комісії, румунська сторона має до лютого 2025 року опрацювати внесені пропозиції для їх подальшого спільного втілення.

Серед питань вантажопасажирських перевезень Комісії було запропоновано повернутись до минулорічного розгляду нею відновлення руху колишньою австрійською колією, яка перетинає Карпати найкоротшим шляхом між Делятином і Раховом через географічний центр Європейського континенту біля Ділового. Увагу Комісії було повернуто до розгляду аналогічних проблем 100 років назад, коли, після розпаду Австро-Угорської імперії, Румунія, Чехословаччина і Польща їх успішно розв'язали.

KONWENCJA

między Rzeczpospolitą Polską, Królestwem Rumunii i Republiką Czeskosłowacką o wolności tranzytu kolejowego z Rumunii do Rumunii przez terytorjum polskie i czeskosłowackie na odcinkach kolejowych pomiędzy stacjami Grigore Ghica Vodă –Sniatyn–Zalucze–Woronienka–Jasiña i Valea Visaului, podpisana w Pradze dn. 9 listopada 1929 r.

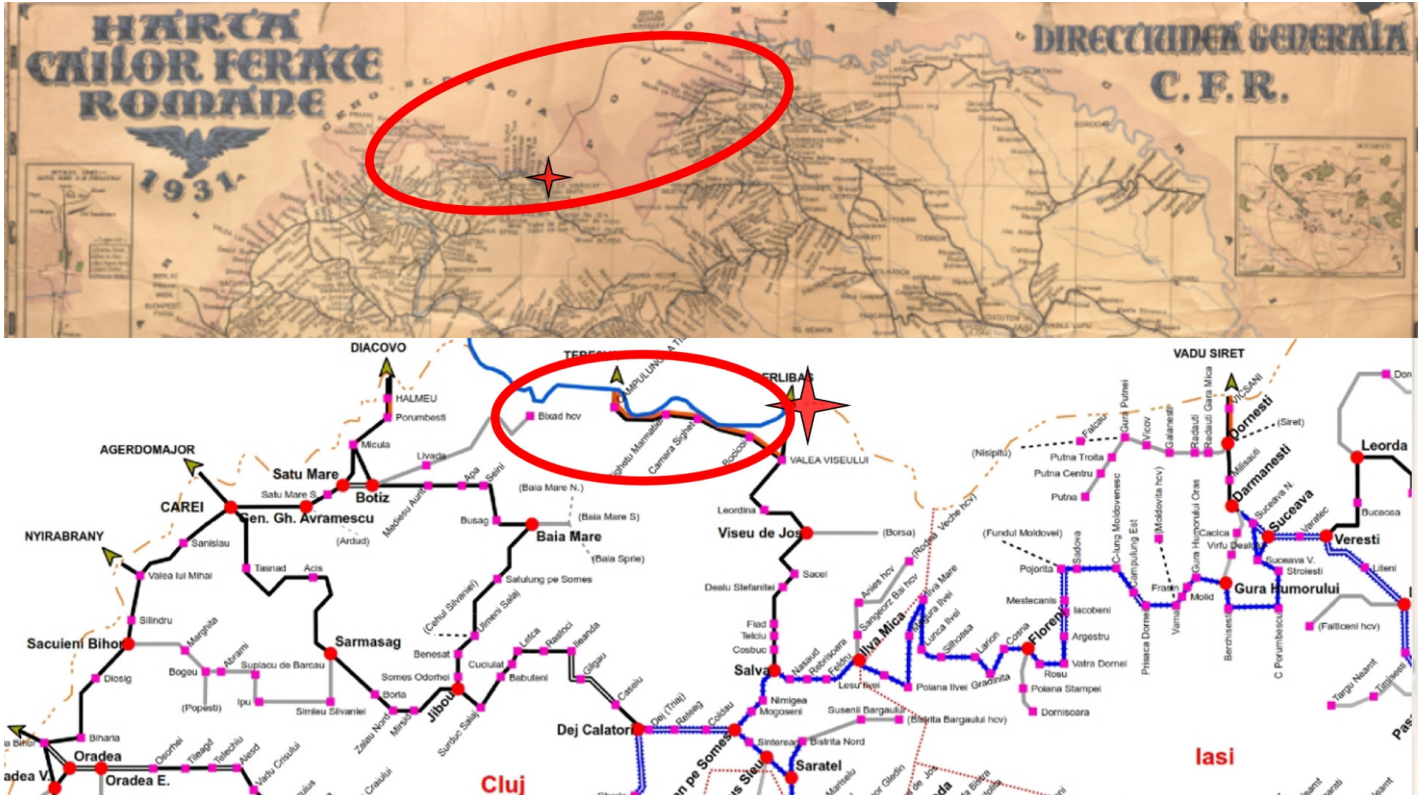
ПРОТОКОЛ

Украинско-Румынской пограничной комиссии, представителей национальной железнодорожной компании акционерного общества «Железная дорога Румынии» (АО ЧФР), национального общества железнодорожных грузовых перевозок Румынии ЧФР Марфа (АО ЧФР Марфа), акционерного общества «Укрзалізниця» (УЗ)

с. Турья-Пасека, Украина
12-14 декабря 2023 года

ПОВЕСТКА ДНЯ

6.4. Назначение курсирования транзитного поезда Ивано-Франковск - Ужгород через Рахов, Валя Вишеулуй, Тересву без осуществления остановок на территории Румынии и соответственно без проведения пограничного и таможенного досмотра.

ЗАТВЕРДЖЕНО
розпорядженням Кабінету Міністрів України
від 7 квітня 2021 р. № 321-р

ПЛАН ЗАХОДІВ
з реалізації Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року

Найменування завдання	Найменування заходу	Відповідальний орган	Строк виконання, роки	Очікуваний результат	Джерела фінансування	Розрахунки/ потреба у фінансуванні
15. Підвищення ефективності внутрішніх логістичних операцій вантажного транспорту через усунення існуючих перешкод та вдосконалення відповідної інфраструктури, а також її поєднання з міжнародною та Транс'європейською транспортною мережею (TEN-T)	1) електрифікація дільниці Ковель - Володимир-Волинський - Ізов - Держкордон	АТ "Укрзалізниця" (за згодою) Мінінфраструктури	2022	скорочено експлуатаційні витрати, строк доставки вантажів, збільшено масу вантажних поїздів та спрощено технології організації руху вантажних поїздів	власні кошти АТ "Укрзалізниця", інші джерела (грантові, кредитні кошти)	1449,914 млн. гривень
	2) модернізація обладнання тягових підстанцій	-	-	модернізовано пристрої електропостачання об'єктів інфраструктури	інші джерела (кредитні кошти/ грантові кошти)	216 млн. гривень (7,2 млн. євро)
	3) експериментальне відновлення залізничного руху колією 1520 за напрямком Румунія - Україна - Словаччина на дільниці Вікшань - Вадул - Сірет - Чернівці - Коломия - Рахів - Валя-Вишеулуй як складової інвестиційного заходу 315 "Відновлення наскрізного залізничного руху наявною колією 1520 міліметрів між усіма прикордонними регіонами України та межуючими регіонами Румунії, Угорщини, Словаччини та Молдови, що входять до Стратегії ЄС для Дунайського регіону", Чернівецька область	Чернівецька обл-держадміністрація	2021	підготовлено техніко-економічне обґрунтування на проведення ремонтно-відновлювальних робіт. Протяжність - 49,2 кілометра	місцевий бюджет, інші джерела (грантові кошти)	36 млн. гривень (1,2 млн. євро)

Рис. 6. Відновлення транскордонного вантажопасажирського руху через географічний центр Європи: а) узгодження після розпаду Австро-Угорщини і тепер; б) схеми відновлення руху між I і II Світовими війнами і тепер; в) роль Чернівецької ОДА (ОВА)

Відновлення цього сполучення матиме визначальне значення для подолання статусу віддалених гірських територій Карпат безпосередньо біля центру Європи на Буковині, Верховині, Закарпатті та Мармарощині [5] згідно з пріоритетами Зеленої угоди і вимогами забезпечення мобільності населення віддалених територій за Барселонською декларацією міністрів транспорту країн ЄС від 22.09.2023 [6]. Враховуючи насиченість перевезень до Чопа від Львова через Бескідський тунель, перенаправлення групи вагонів Вадул-Сірет – Чоп від Івано-Франківська, замість Стрия, через Делятин – Рахів – Ділове – Валя Вишеулуй – Сігету-Мармаціей – Кимпулунг ла Тіса – Тересву – Мукачево позитивно вплине на розвиток усіх зазначених регіонів.

В ході обговорення реалізації наступ-

них кроків з розробки ТЕО і проектування реконструкції залізниць в Україні відповідно до вищезгаданих рішень ЄС щодо нового TEN-T коридору і рекомендацій JASPERS, увагу Комісії було також привернуто до необхідності зваженого розгляду інтересів зацікавлених сторін, зокрема, у подальшій розбудові євроколії на кордоні, в зоні Чернівців та далі, як через Львів, так і до центру та сходу України [2, Рис.10].

На Рис. 7 показано, що у 2007 році Радою Єврорегіону «Верхній Прут» за участі представників Міністерства транспорту Румунії та CFR було ініційовано відновлення ключової ролі транс'європейських сполучень на схід від Чернівців через Мамалигу – Ларгу, побудованих наприкінці XIX ст. Але підтримана II Конференцією «ЦЄІ – Буковина» [7], ця ініціатива наштовхнулася на

зростаючі ризики карстових руйнувань, які активізувались у 2021 році в нинішній Мамалигівській громаді. Тому вже тоді Посол Румунії запропонував Міністру транспорту України спільно перебудувати сполучення

від Чернівців через Кам'янець-Подільський до головного ходу України в Хмельницькому (Гречани). У 2021 році цей проєкт був ініційований в Україні і сьогодні відповідає пропозиціям JASPERS.

Протокол намірів від 15.02.2007, ініційований в ході засідання Ради Єврорегіону «Верхній Прут» у м. Ботошань

1. Відповідно до пріоритетів Програм Сусідства Європейського Союзу буде ініційовано спільний проєкт за участі європейських і українських експертів щодо формування оптимальної системи пунктів переходу кордону, який має включати техніко-економічне обґрунтування перспектив розвитку вантажопасажирського транс'європейського і місцевого транзиту між Чернівцями та Сучавою.
2. Об'єднані зусилля членів Єврорегіону «Верхній Прут» буде спрямовано на забезпечення політичної та фінансової підтримки цих ініціатив урядами та парламентами наших країн.
3. Буде організовано міжнародний форум під егідою Центральноєвропейської Ініціативи для забезпечення міжнародної підтримки з метою реалізації транспортних проєктів, зокрема транскордонних, в рамках цього міжнародного форуму під егідою ЦЄІ, за якими має бути організоване передпроектне дослідження щодо об'єднання транспортних мереж між IX, IV, VII та X Пан'європейськими коридорами за маршрутами, які проходять від Києва на Чернівці, а інші - на Кишинів у напрямку Яс, і перетинають Румунію, Сербію та Чорногорію до Адріатичного моря.

Euroregiunea „Prutul de Sus”

Gavril Mărza – Președintele CJ Suceava

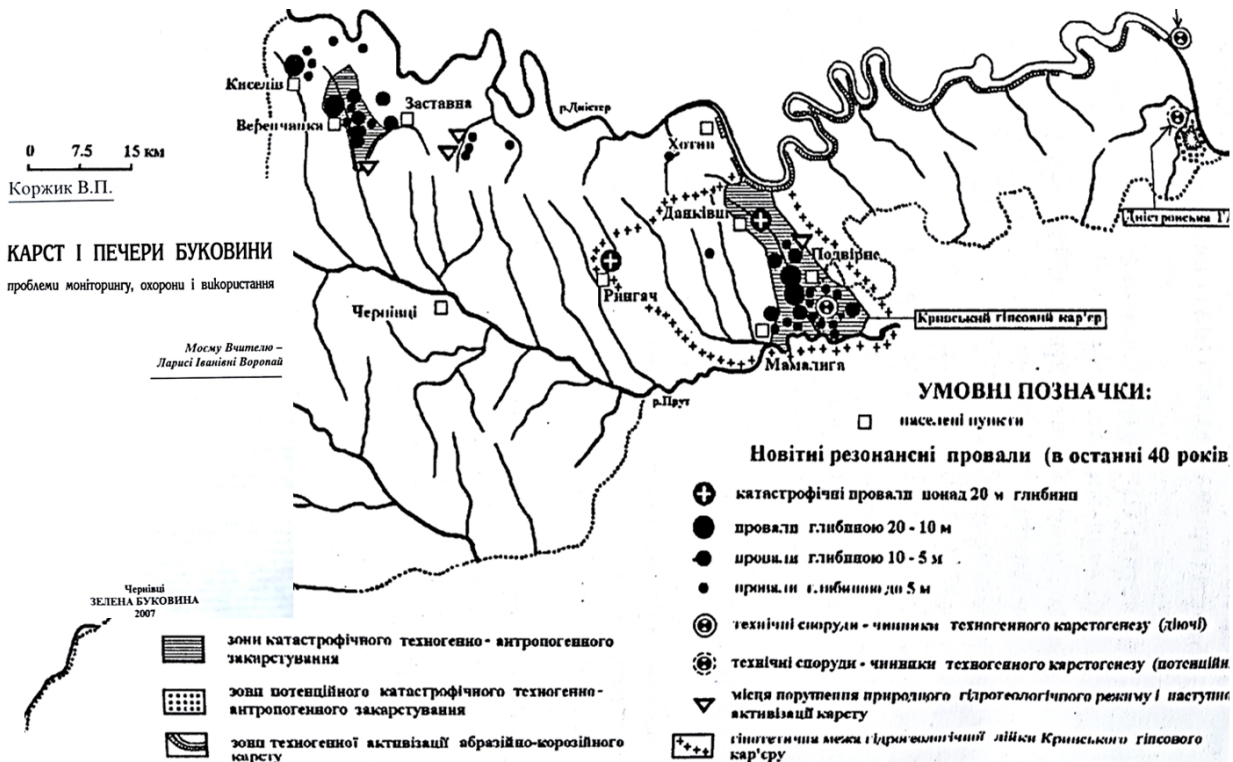
Volodimir Culiș – Șef Administrația Regională de Stat Cernăuți

Victor Cerevati – Președinte al Consiliului Raional Briceni

MTCT
Cristian Dumitrescu - Consilier

CN ADNR SA
Iuga Mihai - Director Tehnic
Liviu Mirea - Șef serviciu

CNCF CFR SA
Eduard Spiță - Șef Divizie Tehnică

Міністерство транспорту та зв'язку України

На головну сторінку | Урядовий портал | Карта сайту | УКР

Організації транспорту та зв'язку | Міжнародна діяльність

Пошук

розширений пошук

Структура Міністерства

Діяльність Міністерства

Нормативно-правова база

Регуляторна діяльність

Прес-центр

Зв'язки з громадськістю

Каталог послуг

Архів документів

Прес-центр » **Новини**

Микола Рудьковський та Надзвичайний і Повноважний Посол Румунії в Україні обговорили перспективи розвитку українсько-румунського транскордонного співробітництва

8 серпня 2007 | Прес-служба МТЗУ

Міністр транспорту та зв'язку України Микола Рудьковський та Надзвичайний і Повноважний Посол Румунії в Україні пан Траян Хрістя обговорили актуальні питання співробітництва між Україною та Румунією в галузі транспортно-дорожнього комплексу та перспективи розвитку українсько-румунського транскордонного співробітництва. Відповідна зустріч відбулася у вівторок, 7 серпня 2007 року в Києві.

Під час зустрічі сторони обговорили можливість реалізації спільних проектів з реконструкції автомобільних доріг та залізниць, що поєднують Україну та Румунію, а також можливого їх зв'язку з виходом на північ до Російської Федерації

У рамках започаткування співробітництва з реалізації спільних проектів румунській стороні передано результати попереднього техніко-економічного аналізу подальшої спільної українсько-румунської розбудови, реконструкції та використання наявних транскордонних автомобільних і залізничних сполучень та пунктів пропуску (пунктів контролю) через державний кордон (відновлення автомобільної дороги Рава Руська-Львів-Тернопіль-Тереблече-Чернівці, будівництво залізничної ділянки Чернівці-Хотин-Кам'янець-Подільський та облаштування залізничних пунктів пропуску через українсько-румунський державний кордон відповідно до європейських стандартів).

Під час переговорів Міністр транспорту та зв'язку України ознайомив пана Хрістя з переліком пріоритетних інвестиційних проектів з розвитку транспортно-дорожнього комплексу, а також обговорив з ним перспективи започаткування регулярного авіаційного сполучення за маршрутом Київ-Бухарест.

Рис. 7. Необхідність сучасного відновлення сполучень через Чернівці – Кам'янець-Подільський – Хмельницький:
 а) спільна ініціатива Єврорегіону «Верхній Прут» та Мінтрансу і залізниць Румунії; б) ризики карстових руйнувань залізниць в зоні Мамалиги; в) ініціювання спільного проекту румунською стороною в 2007 році;
 в) ініціювання проекту в Україні в 2021 році

При цьому, всі вищезазначені ініціативи ґрунтуються на вихідній спільній активності прикордонних регіонів, від яких значною мірою залежатиме успіх їх подальшого втілення. Тому, враховуючи суттєві зміни, що відбуваються на усіх владних щаблях Румунії, керівництво АТ «Укрзалізниця» ініціювало ознайомлення новообраного керівництва Сучавського повіту Румунії з

вищезазначеними напрацюваннями Комісії. Для цього 19.12.2024 відбулась зустріч заступника директора Пасажирської компанії АТ «Укрзалізниця» В. Любки із заступником голови Сучавської повітової ради Н.Робу та віцепрезидентом Союзу українців Румунії І. Савчуком.

Рис. 8. Обговорення спільних дій з реалізації транскордонних транспортних проектів керівними представниками АТ «Укрзалізниця», Сучавського повіту і Союзу українців Румунії.

В ході зустрічі, окрім висвітленого вище кола технічних питань, розглянутих Комісією, за попереднім погодженням з її співголовами, на зустрічі у Сучаві була також розглянута доцільність спільної декларації зацікавлених регіонів України і Румунії щодо узгоджено-

го послідовного сприяння їх реалізації на міжурядовому рівні та у взаємодії з координатором нового TEN-T, DG MOVE Єврокомісії та міжнародними фінансовими структурами.

- [1] <http://ecoresource.ddns.net/DocLib/BukovTransit2009.pdf>
- [2] <http://buk-visnyk.cv.ua/d/iframe.php?i=556> С. 29
- [3] https://transport.ec.europa.eu/system/files/202307/Integration_of_the_UAMD_railway_system_into_the_EU_transport_system.pdf
- [4] <https://moldovainvest.eu/en/magazine/zinovy-broyde-eco-resource-a7-highway/>
- [5] <http://buk-visnyk.cv.ua/d/iframe.php?i=539> C/26
- [6] <https://spanish-presidency.consilium.europa.eu/en/news/barcelona-declaration-informal-meeting-transport-21-21-september/>
- [7] http://ecoresource.ddns.net/SiteAssets/SitePages/EUSDR/II_CEI-Bukovina_Conclusions_2007.pdf

ЧЕРНІВЕЦЬКУ ОБЛАСТЬ З ОФІЦІЙНИМ ВІЗИТОМ ВІДВІДУВАЛА ПОСОЛ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В УКРАЇНІ КАТАРІНА МАТЕРНОВА

Катаріна Матернова вшанувала хвилиною мовчання захисників і захисниць, які загинули в боротьбі за Україну, та взяла участь у покладанні квітів до стели полеглим Героям на Центральній площі Чернівців.

Під час зустрічі у Чернівецькій обласній військовій адміністрації спільно з керівництвом області обговорили європейську інтеграцію України, реалізацію соціальних та економічних ініціатив, розвиток громадянського суспільства та вектори міжнародної співпраці.

За словами начальника ОВА Руслана Запаранюка, йшлося про розвиток спільної з країнами ЄС інфраструктури, зокрема будівництво євроколії, яка має об'єднати міста Румунії, України, Молдови та Польщі. У 2025 році запланований початок будівництва євроколії з Чернівців до Сучави. АТ «Укрзалізниця» отримало схвалення проектною пропозиції на розробку проектною документації у рамках конкурсу CEF 2023 Transport Call.

Проект передбачає реконструкцію залізниці з будівництвом колії 1435 мм та електрифікацією на ділянці Львів-Чернівці-Вадул-Сірет-Держкордон. 50% його вартості

планується покрити за рахунок гранту ЄС, а ще 50% — за рахунок власних коштів Укрзалізниці, держбюджету та кредитів.

Під час зустрічі з Чернівецьким міським головою Романом Клічуком розглянули питання децентралізації, підтримки України з боку ЄС, залучення інвестицій у критичну інфраструктуру Чернівців, розвиток міжмуніципального співробітництва та розширення партнерства з європейськими містами. Окрему увагу приділили новим можливостям для Чернівецької громади та участі в програмах транскордонного співробітництва, які сприяють зміцненню суспільних зв'язків.

Джерело: пресслужба ОВА та Чернівецької міської ради

ПРО ІНВЕСТИЦІЇ ТА ВЕЛИКІ ПРОЄКТИ РЕКОНСТРУКЦІЇ ГОВОРИЛИ ПІД ЧАС МІЖНАРОДНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ФОРУМУ В ЯСАХ

У місті Яси, Румунія, відбувся міжнародний економічний форум, де зустрілися представники України, Румунії та Молдови, — інформує пресслужба Чернівецької обласної ради. До заходу долучилися державні посадовці, бізнесмени, міжнародні організації, інвестори та науковці, голови громад та повітів трьох держав. Серед них — заступник голови Чернівецької обласної ради Михайло Павлюк, який мав нагоду зустрітися з президентом Торгово-промислової палати Яс Паулем

Бутнаріу та обговорити можливості нових партнерств для Чернівецької області.

На форумі говорили про інвестиції та великі проекти реконструкції, обмінювалися досвідом з благодійниками, волонтерами та медіа. Учасники події наголосили на важливості залучення ресурсів для відновлення України та зміцнення економічних зв'язків у регіоні.

Організатор Міжнародного форуму – торгово-промислова палата Яського повіту.

ВАЛЕНТИНА ПІДГІРНА,

кандидат економічних наук, доцент
кафедри економічної географії та
екологічного менеджменту
Чернівецького національного
університету ім. Ю.Федьковича

ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Чернівецька область, розташована на перетині культур, традицій та географічних зон, є унікальним регіоном України, що володіє величезним туристичним потенціалом. Це територія, яка поєднує багаті природні ресурси, архітектурні пам'ятки, історико-культурну спадщину та гостинність місцевих мешканців.

Область вирізняється сприятливим кліматом, різноманітністю рельєфу та природно-рекреаційних ресурсів. Гірські райони Буковини пропонують унікальні можливості для розвитку активного туризму: пішохідного, велосипедного, лижного, кінного, а також спелеотуризму. Печери, такі як «Попелюшка» та «Буковинка», можуть стати популярними туристичними об'єктами за умови відповідного облаштування.

Гірські маршрути, мальовничі долини річок, зокрема Дністра та Прута, створюють можливості для водного туризму, кемпінгів і рекреації. Розташування області на межі історичних регіонів (Буковина, Бессарабія, Гуцульщина) надає їй унікальний мультикультурний колорит, який приваблює туристів як з України, так і з-за кордону.

Чернівці часто називають «українським Парижем» через різноманітність архітектурних стилів, серед яких бароко, готика, модерн, класицизм, еkleктика та

конструктивізм. Однією з головних перлин є резиденція митрополитів Буковини і Далмації, яка внесена до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Окрім архітектурних пам'яток, область славиться численними музеями, виставками, театрами та музичними фестивалями.

Мультикультурність регіону відображена в багатій релігійній та етнічній спадщині. На території області співіснують храми різних конфесій: православні, греко-католицькі, римо-католицькі, протестантські, синагоги та інші. Це дозволяє розвивати релігійний туризм, який приваблює все більше паломників і туристів.

Наразі, станом на 1 грудня 2024 року, в Чернівецькій області функціонує близько 55 туристичних підприємств, включаючи турагентів і туроператорів. Вони пропонують широкий спектр послуг, від організації екскурсій до комплексних туристичних маршрутів. Однак війна вносить свої корективи у розвиток туристичної індустрії.

Окрім того, Чернівецька область стала одним із центрів релокації підприємств, зокрема й у сфері туризму. Підприємства, які раніше працювали у більш небезпечних регіонах, переїхали до області, шукаючи безпечних умов для продовження діяльності. Це сприяло зростанню конкурентності та

розширенню спектра послуг у туристичній галузі. Деякі з релокованих компаній зосередилися на роз витку внутрішнього туризму, пропонуючи унікальні маршрути, квести та культурні програми.

Релокація підприємств також стимулює розвиток туристичної інфраструктури: готелі, ресторани, транспортні послуги пристосовуються до нових умов і збільшеного попиту. Зокрема, нові суб'єкти господарювання активно співпрацюють із місцевими громадами та органами влади, ініціюючи створення нових туристичних продуктів, таких як винні тури, екологічний та етнографічний туризм.

Попри всі труднощі, викликані війною, релоковані підприємства сприяють інтеграції різних регіонів України через туризм, а також створюють нові робочі місця для місцевого населення та внутрішньо переміщених осіб. Цей процес не лише зберігає туристичну галузь у непростий час, але й додає їй нових можливостей для розвитку у післявоєнний період.

Регіональна влада працює над популяризацією туризму, беручи участь у міжнародних форумах, виставках і створюючи сучасний туристичний контент. Особлива увага приділяється розвитку інфраструктури: покращенню транспортної доступності, створенню кемпінгів, розвитку гірськолижних курортів та інфраструктури для активного відпочинку.

В оновленому варіанті Стратегії розвитку Чернівецької області на період до 2027 року визначено кілька ключових напрямів у розвитку туризму:

Створення сучасної туристичної інфраструктури: розвиток мережі закладів розміщення, зон активного відпочинку, розширення гірськолижних маршрутів.

Популяризація туристичного бренду: участь у міжнародних виставках, створення якісного контенту для просування регіону в цифровому просторі.

Розвиток місцевих туристичних кластерів: формування співпраці між туристичними підприємствами, органами влади та місцевими громадами.

Залучення інвестицій у туристичну індустрію: створення сприятливих умов для інвесторів у готельний бізнес, рекреаційні проекти та туристичну інфраструктуру.

Екологічний туризм: розвиток напрямків, які акцентують увагу на збереженні природи, зокрема екопарків і маршрутів для відпочинку на природі.

Одним із пріоритетів є підтримка малого і середнього бізнесу в туристичній сфері. Це сприяє створенню нових робочих місць, покращенню умов для розвитку локального туризму та залученню туристів з усього світу. Програми співпраці з міжнародними партнерами дозволяють інтегрувати сучасні стандарти обслуговування та управління в місцевий туристичний бізнес.

Чернівецька область має всі умови для того, щоб стати одним із провідних туристичних регіонів України. Унікальне поєднання природних ресурсів, історико-культурної спадщини та мультикультурності створює основу для динамічного розвитку туристичної індустрії.

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ РЦПК: РЕЗУЛЬТАТИ РОБОТИ У 2024 РОЦІ

Робота Чернівецького регіонального центру підвищення кваліфікації (далі – Центр) у 2024 році проводилась в дистанційному режимі.

Впродовж 2024 року діяльність Центру як закладу післядипломної освіти була спрямована на виконання плану-графіка підвищення кваліфікації державних службовців місцевих органів виконавчої влади, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад у Чернівецькому регіональному центрі підвищення кваліфікації на 2024 рік, затвердженого розпорядженням голови облдержадміністрації від 05 лютого 2024 року № 89-р «Про підвищення кваліфікації державних службовців місцевих органів виконавчої влади, посадових осіб органів місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад Чернівецької області у 2024 році»; реалізацію Статутних завдань закладу та Плану роботи Центру на 2024 рік, включаючи виконання додаткових завдань та окремих доручень вищих органів влади.

У 2024 році професійне навчання державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад Чернівецької області здійснювалося на підставі загальних та спеціальних програм підвищення кваліфікації, розроблених Центром та погоджених в порядку, встановленому наказом Національного агентства України з питань державної служби (далі – НАДС) від 10 жовтня 2019 року № 185-19 «Про затвердження Вимог до змісту і структури програм підвищення кваліфікації державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад». Організація навчання здійснювалася відповідно до наказу НАДС від 26 листопада 2019 року № 211-19 «Про затвердження Порядку організації підвищення кваліфікації державних службовців, голів місцевих дер-

жавних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування» та відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Центрі.

Змістове наповнення освітніх програм підвищення кваліфікації відповідало встановленому НАДС переліку пріоритетних напрямів (тем) для підвищення кваліфікації та регіональному замовленню, сформованому з урахуванням пропозицій щодо потреб у підвищенні кваліфікації працівників місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування Чернівецької області. Також були враховані рекомендації НАДС щодо особливостей організації роботи в регіональних центрах підвищення кваліфікації та проведення навчання державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування під час дії правового режиму воєнного стану. Так, програми підвищення кваліфікації системно були спрямовані на виконання понад 30 нормативних документів за тематичними напрямками, означеними відповідними органами влади для виконання на регіональному рівні, та мали за мету розвиток професійних компетентностей державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування у сфері публічного управління та управління персоналом на публічній службі, зокрема в умовах воєнного стану; з питань запобігання корупції та забезпечення доброчесності; євроатлантичної та європейської інтеграції; мовної підготовки, застосування державної мови у публічному управлінні; ефективних комунікацій; впровадження/сприйняття змін та інновацій; стресостійкості в умовах воєнного стану; цифрового розвитку та кібербезпеки; медіаграмотності; гендерної рівності; детінізації доходів; реалізації державної політики у сфері протидії торгівлі людьми та ін.

З огляду на означене, Центром у 2024 році розроблено та в установленому порядку погоджено з НАДС 27 загальних короткостро-

кових програм підвищення кваліфікації за дистанційною формою навчання. Відповідно до погодженого Національним агентством України з питань державної служби, Чернівецькою обласною державною адміністрацією та Чернівецькою обласною радою Плану-графіка на 2024 рік в Центрі за різними програмами підвищення кваліфікації пройшли навчання 4129 осіб. З них 1684 державних службовця місцевих органів виконавчої влади, 544 державних службовців територіальних органів центральних органів виконавчої влади, 1886 посадових осіб органів місцевого самоврядування та 15 депутатів місцевих рад.

Загалом за загальними професійними (сертифікатними) програмами підвищення кваліфікації пройшли навчання 104 особи, серед них 76 державних службовців місцевих органів виконавчої влади, 27 посадових осіб органів місцевого самоврядування та 1 депутат Чернівецької обласної ради.

Особливу увагу було приділено організації та проведенню навчання за загальними короткостроковими програмами підвищення кваліфікації. Так, загальні короткострокові програми підвищення кваліфікації реалізовано у 91 навчальних групах для 3705 осіб: для 1590 державних службовців місцевих органів виконавчої влади, 544 державних службовців територіальних органів центральних органів виконавчої влади, 1557 посадових осіб місцевого самоврядування та 14 депутатів місцевих рад.

Навчання за спеціальними короткостроковими програмами підвищення кваліфікації проведено у 10 навчальних групах для 320 осіб: для 18 державних службовців місцевих органів виконавчої влади та 302 посадових осіб місцевого самоврядування.

Ще у 2023 році, в умовах війни, Центр запровадив дистанційні й цифрові формати надання освітніх послуг, зокрема і з використанням асинхронного навчання. Центром була створена освітня платформа на сайті <https://study.cprk.cv.ua>, на якій розміщені програ-

ми для підвищення кваліфікації в асинхронному режимі. В 2024 році за загальними короткостроковими програмами підвищення кваліфікації у асинхронному режимі пройшли навчання 7 груп слухачів – 150 осіб, з них, 88 державних службовців місцевих органів виконавчої влади та 62 посадові особи місцевого самоврядування. Також на даному сайті слухачі зможуть в особистому кабінеті скачати сертифікати про підвищення кваліфікації. В частині виконання статутних завдань щодо надання методичної та інформаційної допомоги органам державної влади, органам місцевого самоврядування, фахівцями Центру постійно надавалась консультативна допомога місцевим радам з питань діяльності органів місцевого самоврядування та проходження служби в органах місцевого самоврядування, у тому числі під час війни; органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування – з питань підвищення кваліфікації публічних службовців.

Впродовж року Центр, як провайдер освітніх послуг, активно співпрацював з виконавчим апаратом та структурними підрозділами обласної державної адміністрації, апаратом обласної ради, територіальними громадами регіону та територіальними органами центральних органів виконавчої влади, спрямовуючи спільні зусилля на створення умов безперервного особистісного та професійного розвитку осіб, уповноважених на виконання функцій держави та місцевого самоврядування. Налагоджено взаємозв'язок, в особливих умовах дії воєнного стану, з районними державними (військовими) адміністраціями щодо підвищення кваліфікації їх працівників.

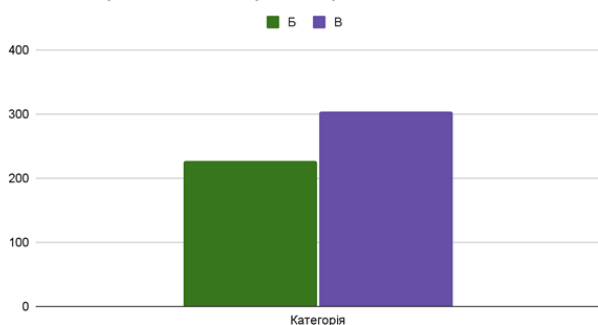
Продовжено активну співпрацю з факультетом історії, політології та міжнародних відносин Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича в частині реалізації загальних програм підвищення кваліфікації для публічних службовців регіону, а також щодо проведення спільної науково-дослідної діяльності та участі

в комунікативних заходах.

Впродовж 2024 р. Центром проведено 6 регіональних та міжнародних конференцій, семінарів, «круглих столів», в тому числі XI-а Міжнародна наукова конференції «Муніципальні читання імені Антона Кохановського». Втілено низку інформаційно-освітніх заходів в рамках проекту «Ефективна взаємодія органів публічного управління та інститутів громадянського суспільства як основа демократичної стійкості в контексті європейської та євроатлантичної інтеграції: транскордонний досвід Україна – Румунія – Республіка Молдова». Також в рамках проекту були здійснені 2 поїздки для представників органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства Чернівецької області до Сіретської та Сучавської міських рад (Румунія) та м. Кишинів (Республіка Молдова).

В період з 13 лютого по 12 грудня 2024 року Чернівецьким регіональним центром підвищення кваліфікації було проведено анкетування щодо рівня задоволення навчальним процесом та організацією підвищення кваліфікації. В анонімному опитуванні взяло участь 1138 особи, з яких 593 осіб – державні службовці та, відповідно, 545 осіб – посадові особи органів місцевого самоврядування. Слухачам було запропоновано дати відповіді на запитання та оцінити їх за п'ятибальною шкалою: де 5 – найвищий бал, а 1 – найнижчий бал. Були передбачені і відкриті питання без формалізованих варіантів відповідей.

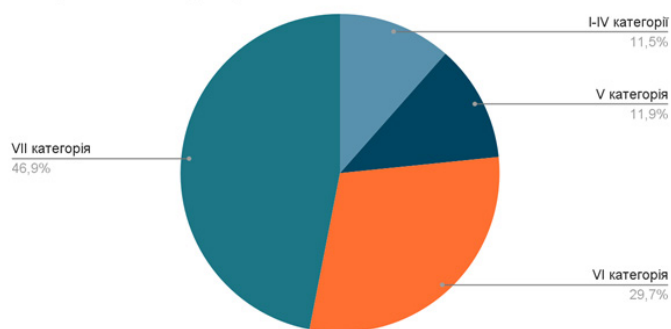
Вкажіть, будь ласка, Вашу категорію:

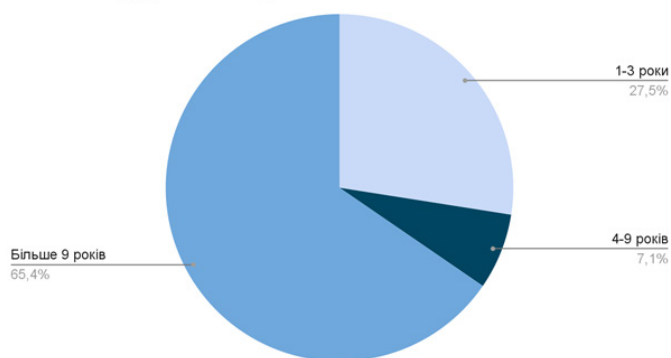
«В» - 362 (особи) - 60%

«Б» - 227 (особи) - 40%

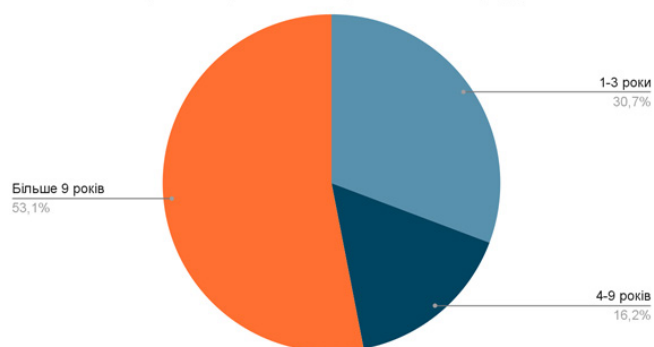
Вкажіть, будь ласка, Вашу категорію посади в органах місцевого самоврядування:

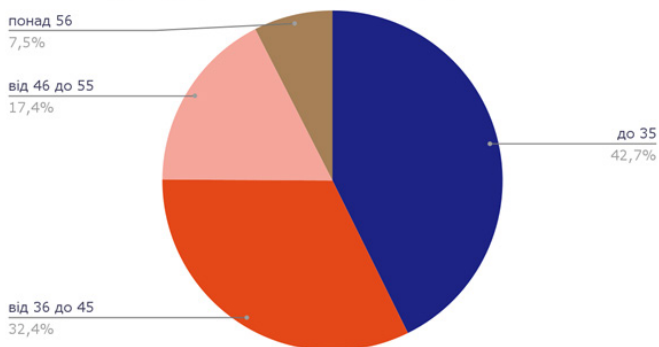
Ваш стаж державної служби:

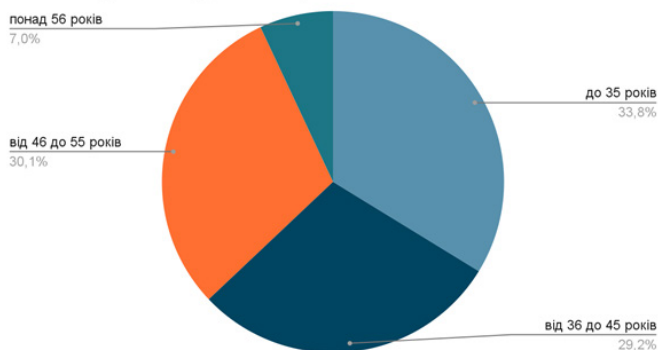
Ваш стаж служби в органах місцевого самоврядування:

Ваш вік (для державних службовців):

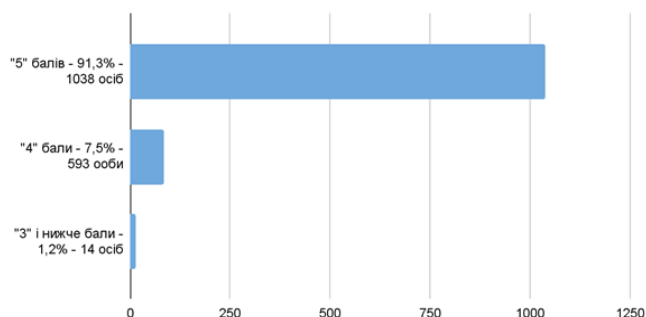

Ваш вік (для посадових осіб):

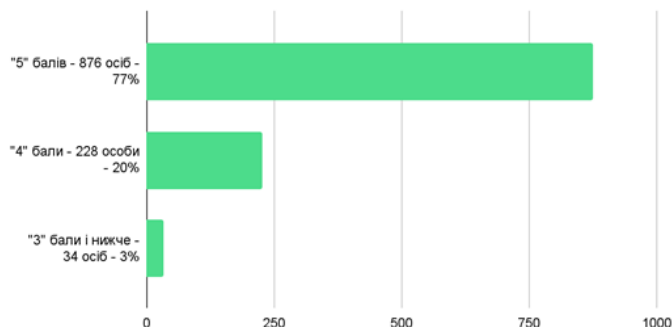
Слухачам було запропоновано дати відповіді на запитання та оцінити їх за п'ятибальною шкалою: де 5 – найвищий бал, а 1 – найнижчий бал. Узагальнені результати опитування нижче:

Оцініть роботу працівників Центру щодо організації навчального процесу:

Переважна більшість слухачів 1138 осіб (91,3%) оцінили роботу працівників Центру щодо організації навчального процесу на «5» балів; 7,5% опитаних – на «4» бали, 1% – на «3» і нижче бали.

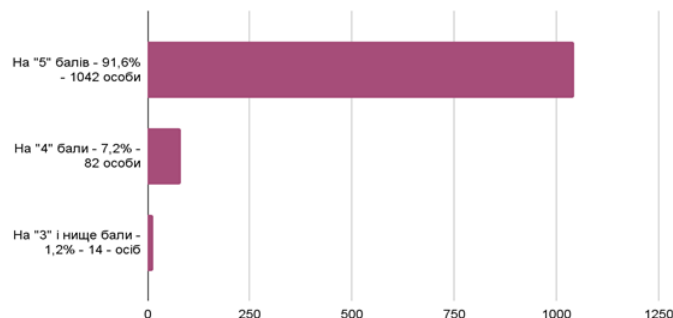
Оцініть актуальність отриманих під час навчання інформації, знань, навичок:

876 осіб (77%) оцінили актуальність отриманої під час навчання інформації та знань на «5» балів, 228 осіб (20%) – на «4» бали, 34 осіб (3%) на «3» бали і нижче.

Окремим розділом моніторингу було питання оцінки професійних якостей викладачів, які проводили заняття в режимі онлайн. Загалом можна зазначити, що слухачі на досить високому рівні оцінили професійність викладацького складу Центру.

Оцініть професійні якості викладачів Центру:

1 ЖОВТНЯ – ДЕНЬ ЗАХИСНИКІВ І ЗАХИСНИЦЬ УКРАЇНИ

1 жовтня в Україні відзначається День захисників і захисниць. Це свято запроваджено 2014 року на вшанування мужності та героїзму захисників і захисниць незалежності та територіальної цілісності України, військових традицій і звитяг Українського народу, сприяння подальшому зміцненню патріотичного духу у суспільстві.

В Українській традиції це свято пов'язане з Днем Покрови Пресвятої Богородиці. Тому, у 2023 році День захисників і захисниць перенесено з 14 на 1 жовтня в зв'язку з переходом Православної церкви України та Української греко-католицької церкви на Новоюліанський стиль календаря.

Свято Покрови Пресвятої Богородиці було одним з найголовніших свят козаків, за що воно отримало другу назву – Козацька Покрова. Саме на свято Покрови козаки проводили ради, на яких вибирали нового гетьмана або членів старшини.

У добу Української революції 1917–1921 років відроджувалися традиції військово-

козацької спільноти. Вони стали основою для розбудови збройних сил УНР, Української Держави та ЗУНР.

У Другій світовій війні українці боролись із нацизмом в лавах Червоної, Української повстанської та в арміях Об'єднаних Націй. Уродженці різних куточків України й українці світу, котрі були в регулярних арміях або ставали партизанами, служили у допоміжних формуваннях чи на передовій, пройшли усю війну чи загинули в боротьбі, пліч-о-пліч із іншими народами боролися проти нацизму.

Сьогодні наше військо стало однією з найбоекватніших армій Європи. Вже під час російсько-української війни Україна реформувала і модернізувала Збройні сили за найновішими стандартами, а також відновила питоми українські мілітарні традиції, посилила ідеологічну складову патріотичного виховання особового складу.

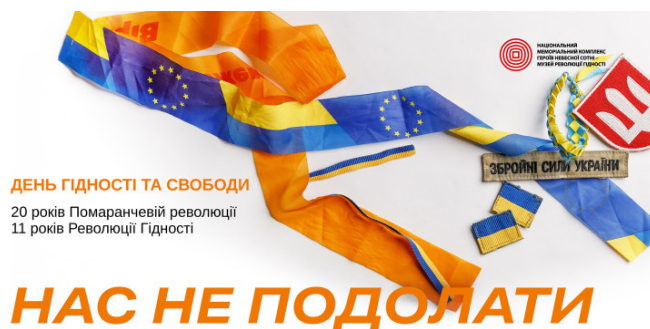
(За матеріалами Українського інституту національної пам'яті)

21 ЛИСТОПАДА – ДЕНЬ ГІДНОСТІ ТА СВОБОДИ

День Гідності та Свободи відзначають щорічно 21 листопада згідно з указом Президента України № 872/2014 від 13 листопада 2014 року. Цей день встановлено «з метою збереження й донесення до сучасного та майбутнього поколінь інформації про доленосні події в Україні початку XXI століття, утвердження ідеалів свободи й демократії, а також віддання шани патріотизму та мужності громадян, які восени 2004-го й у листопаді 2013-го – лютому 2014 року стали на захист демократичних цінностей, прав та свобод людини і громадянина, національних інтересів нашої держави та її європейського вибору».

Цього дня у 2004 та 2013 роках на столичний майдан Незалежності вийшли небайдужі громадяни. У листопаді 2004-го – щоб захистити своє право на чесні вибори. За дев'ять років – щоб обстояти свою гідність та європейське

майбутнє України. 21 листопада 2024 року відзначаємо 20-ту річницю Помаранчевої революції – першого Майдану в історії незалежної України, який істотно вплинув на формування національної свідомості громадян України, демократизацію суспільства та завдяки якому набуто вирішального для подальшого становлення української нації досвіду успішної боротьби й перемоги.

23 ЛИСТОПАДА – ДЕНЬ ВШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТІ ЖЕРТВ ГОЛОДОМОРУ

Щороку в четверту суботу листопада Україна вшановує пам'ять жертв Голодомору 1932–1933 років і масових штучних голодів 1921–1923 і 1946–1947 років. Цього року ми втретє вшановуємо жертв комуністичного геноциду в умовах повномасштабної геноцидної війни Росії проти України. Трагічні події, які ми переживаємо, засвідчують: жива пам'ять надзвичайно важлива; ті, хто чинить злочини проти людства, мають бути засуджені світовою спільнотою, а жертви – гідно вшановані.

Історична довідка Українського інституту національної пам'яті:

Після Жовтневого перевороту впродовж 1917–1921 років на більшій частині території колишньої Російської імперії владу захопили комуністи. Вони шляхом прямої окупації знищили демократичну Українську Народну Республіку, проголошену 1917 року. Досвід важкої боротьби із українськими рухом змусив комуністичний режим для зміцнення свого становища в Україні піти на створення у 1919–1920 роках квазідержави УСРР зі столицею у Харкові та певні поступки українському національному рухові.

Україна в 1920-х роках переживала культурний ренесанс європейського зразка. Під гаслом «Геть від Москви!» тут формувалися самобутні, відмінні від російських, культурні традиції, орієнтовані на Європу. Створювалася національна система освіти, обґрунтовувалася економічна концепція України як автономного економічного організму. Проте до кінця цього періоду в СРСР був встановлений тоталітарний комуністичний режим із суворою суспільною ієрархією. Будь-який прояв незгоди або нонконформізму (як індивідуального, так і малих і великих груп людей за професійною, національною, релігійною, партійною ознаками) негайно жорстоко карався та придушувався.

Українська нація, яка була другою за чисельністю в СРСР, мала величезний культурно-історичний спадок, власні славетні традиції державотворення, досвід національно-визвольної боротьби. Широке коло інтелектуалів та економічно самостійне селянство не сприймали політики комуністичного керівництва. Тому за мету було поставлено знищення українців як політичної нації, що могла поставити питання про створення незалежної держави. Для досягнення цієї мети був обраний жахливий інструмент – вбивство голодом.

Механізм, який призвів до Голодомору, був приведений у дію із Москви тодішніми лідерами комуністичної партії. У січні 1928 року режим запровадив насильницькі хлібозаготівлі. У фермерів держава примусово забирала більшу частину, або й все вирощене зерно за значно заниженими цінами. Одночасно розпочалась «ліквідація» найзаможніших господарств. У 1930 році колективізація викликає масові протести і повстання. Впродовж року в Україні відбулося понад чотири тисячі масових протестних виступів за участю більше мільйона селян. Однак, незважаючи на це, до жовтня 1931 року колективізованими, тобто, фактично державними, стали 68 % селянських господарств та 72 % орної землі. Загалом в Україні було «розкуркулено» понад 352 тисячі господарств.

Результатом цього, а також внаслідок неефективного колгоспного господарювання став голод, через який весною 1932 року померло кілька сотень тисяч українців.

Але Україна все одно залишалася центром спротиву тоталітарному режиму. На перші сім місяців 1932-го на Україну припадає 56 % від усіх антивладних виступів у Радянському Союзі.

Улітку 1932 року через наростання спротиву Сталін із оточенням прийняв рішення про організацію в Україні штучного голоду, щоб не «втратити Україну». Шляхом знищення частини населення.

Під час голоду тоталітарна влада не лише не припинила примусове відбирання їжі, а й відхилила допомогу з-за кордону та кинула всі сили на ізоляцію голодуючих районів. Армія, загони НКВД оточили українські міста та залізничні станції, бо селяни втечею намагалися врятуватися від голодної смерті. Мешканцям сіл забороняли виїжджати в інші регіони СРСР. Хліб вилучався, продавався до інших країн за валюту, яку спрямовували на закупівлю верстатів та іншого обладнання для промислових підприємств.

Саме за цей менш ніж календарний рік (1932–1933) в Україні загинули мільйони людей. На жаль, страшні обставини злочину та свідома заборона ведення статистики смертності унеможливають встановлення точної кількості загиблих невинних людей і вичерпного поіменного списку жертв.

Реалізація плану з організації штучного голоду:

1932 рік

Липень: Україні нав'язують завідомо нереальні до виконання плани із хлібозаготівель.

7 серпня: Ухвалюється постанова про «охорону соціалістичної власності», або «закон про п'ять колосків».

Жовтень: В Україну направляється спеціальна комісія із хлібозаготівель на чолі із керівником уряду СРСР Молотовим. Її завдання – посилення репресій і збільшення вилучення зерна в українських селян.

Листопад: Організуються загони для пошуку і конфіскації зерна, інших продуктів, худоби у приватних господарствах. До кампанії залучається весь особовий склад міліції, органів держбезпеки та місцеві члени комуністичної партії і комсомолу.

Вводиться режим «чорних дошок». Занесення населеного пункту чи району на «чорну дошку» вело до їх повної блокади, проведення спеціальних репресивних заходів, а значить – до повного знищення його мешканців.

Запроваджуються натуральні штрафи. В

господарствах, що «заборгували» за нереальними планами, конфісковують усе продовольство і худобу.

Кінець листопада: Спецоргани розробляють спеціальну таємну операцію зі знешкодження всіх, хто міг би чинити опір повному вилученню хліба. Операція охоплювала 243 райони України.

Грудень: В Україну направляють Кагановича і Постишева для посилення хлібозаготівель. Влада переходить до повного вилучення харчів у українських селян.

Кремль звинувачує українців у саботажі хлібозаготівель та підготовці повстання.

14 грудня: ЦК ВКП(б) і РНК СРСР ухвалюють таємну постанову «Про хлібозаготівлю на Україні, Північному Кавказі і в Західній області». Вона передбачала ліквідацію українських шкіл на Кубані і масове переслідування української інтелігенції.

Кінець грудня: Із сіл, які не виконали плани хлібозаготівель вивозять усі наявні зернові запаси, навіть посівний матеріал.

1933 рік

1 січня: Спеціальною постановою ЦК ВКП(б) про застосування найжорстокіших репресій до тих, хто не здасть хліба, українцям був оголошений ультиматум.

Січень: Відбуваються масові обшуки в селянських господарствах, під час яких селяни були позбавлені останніх залишків їжі. Їх приречено на голодну смерть.

22 січня: Директивою Сталіна заборонено виїзд селян з території УСРР і Кубані в інші місцевості Радянського Союзу. Тільки за перші півтора місяці дії цієї директиви затримали майже 220 тисяч селян. І з них понад 186 тисяч силоміць повернули в села, де вони були приречені на голодну смерть.

24 січня: Сталін призначає фактичним керівником УСРР на посаді другого секретаря ЦК КП(б)У Постишева. Той розпочав масштабну кампанію «очищення» від «петлюрівців» і «українських націоналістів». Вона стала складовою плану геноциду

української нації. Тогочасний розмах політичних репресій в Україні порівняний з Великим терором 1937–1938 років. За офіційними даними, в Україні у 1933 році арештували більше людей, ніж у 1938-му.

Лютий: Українським областям починають виділяти допомогу – вибірково і недостатню. Вона була спрямована не на подолання голоду і порятунок українців, а на забезпечення виробничих потреб у ході посівних і збиральних кампаній. Адже знесилені і старі люди, а також селяни-одноосібники не отримували допомоги. Смертність серед українських селян невпинно зростала.

16 лютого: Для недопущення поширення інформації про голод в УСРР спеціальною директивою заборонили будь-яким організаціям, крім ДПУ, фіксувати випадки опухання і смерті на ґрунті голоду.

Червень: Смертність від голоду в Україні досягла апогею. За оцінками демографів, того місяця померли від 800 тисяч до понад 1 мільйона осіб.

Серпень: Прийнято рішення про створення Всесоюзного переселенського комітету та переселення у вимерлі з голоду села України колгоспників із російських областей і Білорусі. До кінця 1933 року переселили понад 100 тисяч осіб.

Жахом Голодомору була надзвичайно велика смертність серед дітей. У багатьох районах України у вересні 1933 року за шкільні парти не сіли близько двох третин учнів. Ученими Інституту демографії та соціальних досліджень НАН України імені М. Птухи для Гарвардського університету створена карта втрат УСРР у Голодоморі. За даними вчених, найбільше постраждали лісостепові регіони України із давніми козацькими традиціями – Полтавщина, Черкащина, Кіровоградщина, Київщина. У цих регіонах в окремих районах упродовж 1933 року вимерла понад половина населення. Смертність перевищувала середній рівень у 8–9 і більше разів. У нинішніх Вінницькій, Одеській, Дніпропетровській областях рівень смертності був вищий у 5-6

разів, у Донецькій і Луганській області – у 3–4 рази.

Голод на довгі десятиліття порушив природний генетичний фонд, призвів до морально-психологічних змін у свідомості нації. Наслідком злочину геноциду також стало руйнування традиційного українського устрою життя. 1933 рік став для України часом національної катастрофи, наслідки якої відчуваємо і понині.

Радянська влада злочинно замовчувала факт голоду. Жодної офіційної згадки про цю жахливу трагедію не було зроблено. Офіційно голоду не було. Навіть такого слова в офіційних документах не вживалося. Масові смертність і опухання у владних документах називали – «продовольчими труднощами».

Сільрадам наказали при реєстрації смерті не вказувати її причину. Більше того, в 1934 році надійшло розпорядження: всі книги ЗАГС про реєстрацію смертей за 1932–1933 роки вислати в спеціальні частини (де більшість із них було знищено).

Керівництво СРСР свідомо дезорієнтувало світову громадськість. У січні 1933 року Нарком закордонних справ СРСР Литвинов зробив спеціальну заяву про відсутність голоду в країні. Режим відмовився від зовнішньої допомоги. Тим не менш, деякі західні журналісти, які побували за залізною завісою тоталітаризму, публікували репортажі про злочин, доносили світові про те, що там діється насправді.

Джерело: <https://uinp.gov.ua/informaciyni-materialy/zhurnalistam/informaciyni-materialy-do-91-h-rokovyn-golodomoru-1932-1933-rokiv>